

Møte onsdag den 23. oktober kl. 10

President: **Kjell Engebretsen**

Dagsorden (nr. 7):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 2)
2. Referat

Presidenten: Representanten Steinar Bastesen vil fremsette et privat forslag.

Steinar Bastesen (Kp): Det er et forslag fra meg om at ingen endringsforslag i dagens fiskerilover realitetsbehandles før Stortinget har fått seg forelagt en evaluering melding om virkningene av de betydelige lovendringer som ble gjennomført i forrige stortingsperiode.

Presidenten: Representanten Odd Roger Enoksen vil fremsette et privat forslag.

Odd Roger Enoksen (Sp): På vegne av Inger Enger og meg selv vil jeg fremsette forslag om minstekrav til magasinfylling i vannkraftverk.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Valgerd Svarstad Haugland
- statsråd Lars Sponheim
- statsråd Ingjerd Schou

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har et spørsmål til vår ærede landbruksminister. På et 25-årsjubileum på Kalnes jordbruksskole kom statsråden med meget oppsiktsvekkende uttalelser om norsk landbruk. Han sa at bønder er «blitt politiske vesener» som «har gjerdet seg inne». Og videre: Hele samvirketankegangen er Taliban.

Dette er meget oppsiktsvekkende uttalelser mot norsk landbrukspolitikken og den norske bondestand. Hva har så statsråden gjort for å endre samvirket i trepartiregjerings-

ens regjeringstid? Jo da, samvirket har ennå sine reguleringsprivilegier og er unntatt fra konkurranselovreguleringen, slik at Kari og Ola må betale mer for norske matvarer. Når statsråden sier at samvirket er Taliban, betyr ikke det – når han ikke har gjort noe for å endre på dette som betyr noe i praksis – at den politikken han står for, er en Taliban-politikk?

Statsråd Lars Sponheim: Det var voldsomt. Jeg kan bekrefte at det er 25 år siden jeg gikk ut fra Kalnes jordbruksskole, og i den sammenheng, hvor jeg møtte mine tidligere medelever, reflekterte jeg litt rundt en del av de beskyldninger og utsagn som er blitt tillagt meg som politiker opp gjennom årene. Det var det da en avis som hadde slått opp. Jeg tror ikke vi skal legge så stor vekt på dette, bare saklig si at i den situasjon vi har hatt i norsk landbruk over tid, hvor det på enkelte områder har vært en ren monopolsituasjon, hvor Stortinget har bedt om at det skal bli konkurranse, flere aktører, arbeider Regjeringen med dette og med å få det til. Det ser vi eksempler på nå om dagen, f.eks. innenfor melkesektoren, hvor det arbeides med å få til en fornuftig og god konkurranse – ikke fordi en ønsker å gjøre Tine dårligere, men konkurranse gjør faktisk at f.eks. melkesektoren og den store tidligere monopolaktør Tine blir bedre. Slik bidrar vi til en oppmyking på mange områder innenfor landbruket, noe som bidrar til at bøndene får større frihet til å være selvstendig næringsdrivende, uten at vi slår ut barnet med badevannet, slik det også er en del som fremmer forslag om når det gjelder landbrukspolitikken. For vi trenger en sterk politisk ramme rundt landbrukspolitikken i Norge skal vi ha en mulighet til å ta vare på et landbruk så langt mot nord og med så små garder spredt over et enormt areal som det vi har i Norge.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg vil sitere hva statsråden har sagt til Sarpsborg Arbeiderblad, altså lokalavisen: Landbruket «har vært helt Taliban i sin innpoding av samvirke». Og videre: «Når bønder vil ha gjort noe, så roper de på staten». Videre sier han at det må «skje noe med melkebøndene her i landet», underforstått at hver melkebonde i gjennomsnitt får 350 000 kr i året i subsidiar.

Jeg er enig med statsråden i at det må skje en kraftig strukturendring i norsk landbruk, slik at gjenværende bønder kan bli robuste, og kan møte virkelighetens verden inn i fremtiden. Men når statsråden sier at norsk landbruk er Taliban, må han ikke da foreslå radikale endringer i landbrukspolitikken for å komme vekk fra den Taliban-politikk han vitterlig representerer?

Statsråd Lars Sponheim: Det var slik – og den gløden delte jeg med mine medelever – at det man lærte om marked i norsk landbruk for 25 år siden, og det gjaldt også for meg gjennom fem års landbruksøkonomistudier, var veldig avgrenset. Det var ett land, ett merke og ett marked. Så det man trengte å vite om marked, var telefonnummeret til de store samvirkeorganisasjonene. Utover det skulle man lære produksjonsteori. Det har nok

vært en god politikk i en oppbyggingsperiode, hvor vi trengte standardmerker og en rasjonell produksjon over hele landet, men den tid er forbi. Landbrukets produkter møter nå modne markeder, markeder som krever differensierte produkter, og det gjør at vi må endre en del på markedsregimene. Det arbeider vi med. Stortinget har selv bedt om at det skal bli konkurranse i meierisektoren. Det arbeider vi med. Det ser vi senest oppslag om i dag.

Alle vet at det å reetablere konkurranse i et marked hvor det har vært monopol, er en meget vanskelig jobb, men det arbeider vi med å få til. Likeens prøver vi å legge til rette for at bønder skal kunne samarbeide mer og på ulike måter klare å bygge opp et mer differensiert landbruk på tilbudssiden. Melke-sektoren er det området som står overfor de største forandringene framover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Jeg vil stille et spørsmål til sosialministeren.

Regjeringen sier den vil bekjempe fattigdom ved å målrette sin politikk mot dem som virkelig trenger det. I Dagbladet i går kunne vi lese om familien Bekkum, som har et svært funksjonshemmet barn. I likhet med mange andre funksjonshemmede rammes denne familien hardt av at Regjeringen nå ønsker å innføre sterke begrensninger i muligheten til å trekke fra store sykdomsutgifter på skatten. Familien Bekkum sparer årlig samfunnet for store kostnader fordi de ikke vil sende fire år gamle Anders på institusjon.

Regjeringen sier altså at de vil målrette sine tiltak bedre. Jeg må da få spørre sosialministeren: Hva er målet med tiltak som kan gjøre familien Bekkum til gjeldsslaver?

Statsråd Ingjerd Schou: Regjeringen har foretatt en klar prioritering: de fattigste først, og så vidt jeg kan se, er det også bred oppslutning om de tiltak for å løfte de fattige Regjeringen har foreslått i fattigdomsplanen.

Det er et viktig arbeid og en viktig innsats familien Bekkum gjør. Det er også slik at personer med særlig alvorlig eller langvarig sykdom, som har en skattebelastning som kan virke uforholdsmessig tyngende, fortsatt kan søke om å få skatten nedsatt eller ettergitt av billighetsgrunner. Det kan også søkes om utbedringslån fra kommunen eller Husbanken til ombygging av bolig.

Det er også slik at Kommunal- og regionaldepartementet neste høst legger frem en stortingsmelding som drøfter boligpolitikken, hvor særlig problemstillinger som det representanten Hanssen påpeker, vil bli drøftet. Regjeringen vil særlig følge med i utviklingen innenfor dette området, og også vurdere eventuelle virkninger og omlegginger av systemet.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Jeg synes at sosialministeren må svare på det spørsmålet hun får. Målretting må jo bety at Regjeringen har en svært bevisst politikk når de utformer ulike ordninger for ulike grupper. Derfor må det være gjennomtenkt når Regjeringen fremmer et

forslag som bl.a. rammer familien Bekkum så hardt som det gjør. Det må ligge en bevisst tenkning og strategi bak det.

Den nye tak 2-ordningen hjelper ikke familien Bekkum, og tiltakene i fattigdomsplanen hjelper ikke familien Bekkum. Det eneste de får som følge av Regjeringens forslag til statsbudsjett, er betydelige nye kostnader.

Det kan godt være at det er det Regjeringen ønsker å gjøre, men sosialministeren må jo ha en begrunnelse for hvorfor familien Bekkum skal få alle disse nye kostnadene. Vi snakker om nye kostnader på 420 000 kr.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg har påpekt hvilke ordninger og muligheter som familien Bekkum har, og gjen- tar ikke dem.

Regjeringen har foretatt en klar prioritering, og det er at det er de fattigste først. Så vidt jeg kan se, er det faktisk en bred oppslutning om det.

Vi ønsker selvfølgelig fortsatt å ha brede ordninger, men vi ønsker også å gå mer inn på en målretting og på individuelle løsninger og skreddersøm. Istedenfor å ha de brede ordninger når det gjelder egenandeler – som representanten påpekte – har vi prioritert tiltak for storforbrukerne av helsetjenester, kronikere og funksjonshemmede, som vi vet har store utgifter til sykdom og slik sett gjennom det også får dekning for de utgiftene som ikke dekkes under det gjeldende egenandelstaket.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Det er interessant å høre sosialministeren si at det er de som har det vanskelig, som skal betale for de aller fattigste, for det er jo det som er realiteten.

Mange som i dag er i stand til enten å passe eller pleie sine egne, eller som selv har alvorlig sykdom, har et særfradrag på skatten for store sykdomsutgifter som de nå skal fratas. Så kan det sies, som sosialministeren sa, at dette kan man søke spesielt om. Man skal altså lage nye byråkratiske ordninger til erstatning for gode sosiale ordninger. Dette er bare ett av mange svært usosiale forslag i Regjeringens budsjett.

Det er ganske forstemmende å høre at det sies direkte at disse som faktisk er i stand til å pleie og passe sine egne, familien Bekkum inkludert, nå altså skal få en ekstra- belastning, en belastning som samfunnet må ta igjen på annet hold. Det betyr at disse pleie- og hjelpetrengende menneskene sannsynligvis vil havne på institusjon istedenfor å være hjemme hos sin egen familie og få pleie av den.

Mener virkelig sosialministeren at dette er god sosialpolitikk? Ser ikke sosialministeren det dypt usosiale i det forslaget Regjeringen nå legger fram?

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg gjen- tar at Regjeringen har prioritert. Vi har prioritert de fattigste først. Vi har ønsket å målrette tjenestene og ikke nødvendigvis ha alle de brede ordningene. Jeg vil bare nevne at de 800 000

som i dag får utstedt frikort, umulig kan være fattige alle sammen. Valget er enkelt: Skal vi gi litt til alle, eller skal vi gi mer til dem som trenger det mest? Regjeringen har valgt det siste. Familien Bekkum gjør et viktig arbeid. Jeg har pekt på ordninger som gjør det mulig for dem å fortsette sitt arbeid, og Regjeringen vil være opptatt av å følge utviklingen innenfor dette området.

Presidenten: Britt Hildeng – til oppfølgingsspørsmål.

Britt Hildeng (A): Det synes som om statsråden synes det er rimelig å sende en regning på 75 mill. kr til syke mennesker. Men samtidig med at Regjeringen skjerper skatten for de sykeste, gir de skattelette på 100 mill. kr til dem som får private helseforsikringer av sin arbeidsgiver. Som statsråden vet, får man bare helseforsikring dersom man er ganske frisk. Hvordan kan statsråden forsvare å bruke skattesystemet på en slik måte at man på den ene siden tar 75 mill. kr fra de sykeste og samtidig gir 100 mill. kr til dem som er friske? Er dette et uttrykk for Regjeringens sosiale profil, og er dette et uttrykk for å gi til de fattigste?

Statsråd Ingjerd Schou: Å heve innslagspunktet for toppskatt for vanlige inntekter kan umulig være å gi mest til de rike. Regjeringen har foretatt en klar prioritering. Det er de fattigste først, og det kan umulig være slik at alle som i dag får utstedt frikort – jeg gjentar det – er fattige. Valget for oss har vært enkelt når vi også skal være villig til å prioritere, til å målrette og til å tenke på de enkelte som har det aller vanskeligst, hvor viktigheten er å skjerme dem som har de største utgiftene. Det vet vi gjelder en del kronikere og funksjonshemmede, og vi vil nettopp sørge for at det er de som får et nytt tak 2.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP): Statsråden sier at hun vil målrette tiltakene slik at de fattigste skal komme først. Problemet er bare at en del av de tiltakene som Regjeringen har lagt opp til når det gjelder egenandeler, rammer nettopp også dem som er fattige. Ved å heve egenandels-taket fra 1 350 kr til 1 850 kr treffer man akkurat den gruppen som virkelig har minst fra før, midt i ansiktet. Når Regjeringen snakker om at de vil målrette tiltakene, tror jeg man heller kan være så ærlig å si at her vil vi spare penger. Å «målrette tiltakene» er en annen måte å si det på, at færre skal få tilgang til ordningene, vi skal spare penger, og det er betydelige beløp Regjeringen har lagt opp til her.

I denne sammenhengen vil jeg spørre statsråden: Kan vi også forvente at denne regjeringen nå kommer til å målrette tiltak som kontantstøtte? Kommer den til å målrette tiltak som barnetrygd? Er det virkelig det vi skal få se fra denne regjeringen, hvis det skal henge på greip det som statsråden snakker om?

Statsråd Ingjerd Schou: De fattigste først – det er den klare prioriteringen. Budsjettet er stramt, og det er stramt for å legge til rette for å skape og bevare arbeidsplasser. Arbeid er også det viktigste tiltaket for å skape en sosial profil. Det er det viktigste tiltaket for å hjelpe fattige ut av fattigdom. Vi ser at de brede velferdsordningene er viktige for å forebygge fattigdom, men de er nødvendigvis ikke de viktigste for å hjelpe folk ut av fattigdom.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål – Sigbjørn Molvik.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

Dagbladet i går hadde ikke bare oppslag om Anders Bekkum, som har vært omtalt, men også et annet oppslag: «De rike håver inn», «Velter seg i skattefritt utbytte». Disse to oppslagene viser med all mulig tydelighet et bilde av et Forskjells-Norge.

Sosialministeren har siden Regjeringa tiltrådte, hatt en høy profil når det gjelder å bekjempe fattigdom, og har nettopp lagt fram St.meld. nr. 6 for 2002-2003, Tiltaksplan mot fattigdom. Etter å ha lest denne stortingsmeldinga er det ikke mulig å finne spor av at Regjeringa er opptatt av utjevning av økonomiske og sosiale forskjeller i landet vårt. Jeg vil derfor spørre statsråden: Ønsker Regjeringa å utjevne de økonomiske og sosiale forskjellene i Norge?

Statsråd Ingjerd Schou: Arbeid er den viktigste veien ut av fattigdom, og Regjeringen satser først og fremst på tiltak for å hjelpe flere til å komme i arbeid. De største forskjellene i Norge går mellom dem som er i arbeid, og dem som ikke har arbeid. Å hjelpe flere til å klare seg selv nettopp gjennom det å ha eget arbeid er den sikreste måten å redusere forskjellene på.

Det er viktig med de brede velferdsordningene. Det er viktig med en fortsatt utjevning, men til tross for at vi har hatt utjevning gjennom mange tiår, er det fortsatt slik at vi har fattige i dette landet. Da må vi klare å gjøre begge deler, både å målrette og å prioritere, men samtidig også ha utjevning for øye.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg takker for svaret, men jeg oppfattet ikke at statsråden svarte på det jeg spurte om.

Når bildet viser at mange av de rikeste blir enda rike-re, og mange av dem som er fattige, nå får innstramminger som gjelder både sykdom og arbeid, er denne utviklinga som feil spor. Det er ikke riktig som statsråden sier, at vi har hatt utjevning gjennom mange år. Utviklinga har gått den andre veien. Tror statsråden at en slik langsiktig, systematisk og målrettet innsats som Regjeringa legger opp til, vil lykkes bare ved å omfordele mellom dem som har det trangt, uten å bremse dem som raser fra på toppen?

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg tror at det viktige er å fokusere på å prioritere dem som trenger det aller mest, i

t tillegg til at vi fortsatt skal fokusere på utjevning. De brede, gode løsningene er viktige, men vi ser allikevel at noen faller utenfor. Det krever prioritering. Det krever individuelle løsninger. Det krever skreddersøm. Fokusering på en skatteprofil i forhold til de rikeste har vi hatt, og det skal vi fortsatt ha, men det har altså ikke hjulpet slik at vi i dag ikke har fattige.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Magnhild Meltveit Kleppa.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Ut frå dei to spørsmåla som har vore stilte no, er det nærast umogleg å sjå at Regjeringa både er oppteken av å nedkjempa fattigdom og av å utjamna forskjellar.

Når det gjeld dei fattigaste og den planen som er lagd fram, viser andre delar av budsjettet heilt tydeleg at det er dei som fell utanfor arbeidslivet, dei som må gå på arbeidsløysetrygd, dei som må gå på uføretrygd, og dei som har store kostnader i samband med medisiner og òg andre sjukdomsutgifter, som må betala dette sjølve. Det at statsråden nett viste til den familien som var nemnd, til ordningar som er tome, fortel jo at ho i staden er oppteken av faktisk å bidra til fleire fattige. (Presidenten klubbar.) Når skatteletten til overmål er større enn handlingsplanen for fattige ...

Statsråd Ingjerd Schou: Regjeringen prioriterer de fattigste først. Jeg gjentar det. Når representanten Meltveit Kleppa sier at vi rammer de arbeidsledige, har jeg lyst til å si at det de arbeidsledige først og fremst trenger, er arbeid. Hun peker på at vi har et tiltak som gjør at vi på en måte kan fremstå som at vi tar med den ene hånden og gir med den andre. Det viktige er at vi har aktive tiltak, ikke passive tiltak, at vi har målrettede tiltak og ikke bare de brede tiltak, at vi har tiltak som fanger opp den enkelte, og at vi ikke har passive stønader lengst mulig. Vi styrker oppfølgingen av arbeidsledige med 220 nye årsverk i Aetat. Samtidig stiller vi krav til de arbeidsledige. Vi evaluerer arbeidsmarkedstiltakene, og der viser det seg at tiden er den mest kritiske faktor for dem som er arbeidsledige. Blir man gående arbeidsledig for lenge, er det større sjanse for at man blir værende i den fella. Jo lenger man går ledig, jo vanskeligere er det å komme i jobb. Dette handler om målretting og prioritering, og om å hjelpe folk ut av fattigdom.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgingsspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille et oppfølgingsspørsmål til kulturminister Svarstad Haugland, som også er leder i Kristelig Folkeparti.

Det er jo feil det som sosialministeren sier, at slagordet for denne regjeringen er «de fattigste først». Det første Regjeringen gjorde i budsjettet i fjor, var jo å fjerne denne skatten på utbytte som nå virkelig har gitt dem som har mest, mye i lommene. Så slagordet til Regjeringen er jo «de rikeste først». Det som må være det korrek-

te slagordet for dette budsjettet, er at det skal lages flere fattige før man går løs på fordelingen. For det er det som skjer når det gjelder dem på attføring, når det gjelder egenandeler, og når det gjelder den omfordelingsprofilen som Regjeringen har lagt opp til, hvor man tar fra dem som har lite fra før, slik at de skal bli virkelig fattige før de endelig blir verdig nok trengende for denne regjeringen til å heises opp. Er dette Kristelig Folkepartis fordelingspolitikk?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: No er det eingong slik at ein skal vera forsiktig med å blanda seg inn i andre statsråders fagområde. Det burde òg representanten Halvorsen ha respekt for.

Når så er sagt, er det ein ting vi òg har bruk for her i dette landet. Det er at vi har investorar som kan investera i norsk næringsliv, som kan skapa trygge arbeidsplassar. Då er det viktig både å leggja til rette for eit aktivt næringsliv og at vi faktisk har folk her i landet som kan investera i norsk næringsliv. I dag går investeringane faktisk ned. For det andre: Det dei fattige treng mest, er arbeidsgivarar som kan skapa trygge arbeidsplassar.

Det å teikna eit bilete av heilskapen i dette budsjettet som at det er ein kamp mot dei fattige, er rett og slett å snu heile saka på hovudet. Vi prioriterer dei fattigaste fyrst. Ein av dei måtane vi kan prioritera dei fyrst på, er òg å leggja til rette for eit næringsliv som er trygt, og som òg kan skapa arbeidsplassar. Desse tinga må ein sjå i samanheng. Eg vil òg minna om den utjamningsmeldinga som Bondevik I-regjeringa la fram. Den inneheldt ikkje noko forslag om å ta frå dei rikaste. Men det er viktig å lyfta opp dei som har det verst. Det er faktisk det vi gjer.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Det lokale kulturlivet har mye å si for barn og unges oppvekstmiljø. Teater, musikk og dans beriker livet i lokalsamfunnet, det enkelte barn og de unge. I denne sammenheng har kulturskolene betydd mye og frambrakt mange talenter innen ulike genre som i dag faktisk er ledende utøvere innenfor sine felt.

Samtidig vet vi at mange står på venteliste for å komme med, og det rapporteres at kommunene føler seg tvunget til å redusere tilbudene. Tilbud som skulle nå mange, blir på en måte bare et eksklusivt tilbud. Ofte er det et tett samarbeid mellom kulturskolene og det øvrige kulturlivet i kommunen, som korps og kor. Nå vet jeg at kulturskolene ikke er under kulturministerens ansvarsområde direkte. Det vet jeg. Men det påvirker i høyeste grad det politikkområdet som statsråden har ansvaret for. (Presidenten klubber.) Spørsmålet mitt blir: Bekymrer det statsråden at det lokale kulturlivet på denne måten (presidenten klubber igjen) tappes for ressurser og kompetanse, og er det i tråd med Regjeringens politikk å gjøre kulturskolene til noe eksklusivt noe?

Presidenten: Taletiden skal holdes av samtlige.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det er heilt rett som representanten seier, at når det gjeld kulturskulane, er ikkje det mitt ansvarsområde, som heller ikkje det førre spørsmålet var det.

Det er viktig at vi har eit rikt kulturliv. Og sjølv sagt er det òg rett at kulturskulane er ein viktig faktor i det. Men å påstå at kulturskulen berre blir eit eksklusivt tilbod, er, for å seia det mildt, ganske sprøtt.

Vi veit at i mange kommunar er det mange som står på venteliste, og at dei gjerne kunne ha hatt betre tilbod. Eg er glad for at kulturskulane er lovfesta, og eg håpar òg at kommunane skal prioritera dei. No veit vi òg at i det budsjettet som vi har lagt fram, vart dessverre dei frie midlane til kommunane noko innskrenka på grunn av vedtak som er fatta her i denne salen, slik at dei ikkje har så mykje frie midlar som vi kunne ha ynskt oss, og dermed vil det kanskje gå ut over kulturskulane. Eg håpar at dei skal klara å skjerma dei, og løyvingane til kulturskulane er altså ikkje ramma av nedskjeringar.

Det eg òg gjerne vil nemna når det gjeld kulturbudsjettet elles, er at ei av dei prioriterte oppgåvene frå mi side m.a. har vore å støtta dei ulike musea vi har rundt omkring i heile Noreg. Det er òg ein del av det samla kulturtilbodet som kommunane skal gi både til barn og unge. Det har frå mi side vore prioritert, slik at kulturlivet framleis skal blomstra og veksa rundt omkring i kommunane våre.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg takker for svaret.

Jeg har lyst til å stanse litt ved dette med det eksklusive, at det blir bare for noen. Det handler faktisk om at kommunene rundt omkring ikke har anledning til å delta med større midler, fordi kommunekassene rundt omkring er bunnskrapte. I Austevoll kommune i Hordaland ligger det faktisk forslag om å kutte hele kulturskolen for å komme i balanse med budsjettet. Ordføreren sa til meg at vi har så store utfordringer i skolen og eldreomsorgen at det faktisk er kulturskolen dette kommer til å gå ut over. Hvordan tenker kulturministeren å møte den negative utviklingen som veldig mange aktører sier rammer kulturskolene?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Vi er vel òg etter måten vande med at når rådmenn i fyrste omgang kjem ut med sine forslag til budsjett, er det ein del forslag som heldigvis blir nedstemde i kulturstyra, heradsstyra og bystyra rundt omkring, og eg håpar at våre lokalpolitikarar skal vera vakne for kulturskulen sin verdi. Men det eg er nøydd til å leggja til, er at dessverre blir dei frie rammene for kommunane innskrenka i forhold til det som var Regjeringa sin intensjon i kommuneøkonomiproposisjonen. Eg skal ikkje gjenta kvifor det har skjedd, men vi veit at det er eit stramt budsjett. Når ein då frå Stortinget si side legg fleire oppgåver på kommunane, blir dermed òg rammene for våre lokalpolitikarar til å prioritera innanfor mindre. Det er eg lei meg for, men det er faktisk noko som Skjælaaen har like stort ansvar for – og kanskje vel så stort – som Regjeringa.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Trond Giske.

Trond Giske (A): Det budsjettet som kulturminister Svarstad Haugland har lagt fram, innebærer egentlig et vendepunkt i kulturpolitikken. For første gang står det på første side i kulturbudsjettet at dette budsjettet innebærer «i praksis et lavere aktivitetsnivå ved de fleste kulturinstitusjonene». Så fra å ha en situasjon hvor kulturminister etter kulturminister har prøvd å bygge ut kulturlivet i Norge, har vi for første gang et budsjett som fører til «et lavere aktivitetsnivå ved de fleste kulturinstitusjonene». Men ikke nok med det, det er jo kommunebudsjettene rundt omkring i landet som i hovedsak kommer til å ramme kulturlivet. De frie rammene innskrenkes, ikke på grunn av barnehagereformen, men på grunn av at den totale kommuneøkonomien er så stram som det Regjeringen legger opp til – sannsynligvis i samarbeid med Framskrittspartiet.

Vi fikk til en endring av tippenøkkelen, som gir et løft, men samtidig kutter Regjeringen i frifondsbevilgninger, i kulturbygg og i utvikling av kulturskoler. Mitt spørsmål er: Ser ikke kulturministeren at de stramme kommunerammene rammer kulturlivet, rammer det frivillige Norge?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg trur representanten er klar over at rammene for budsjettet er stramme m.a. fordi Stortinget hadde vedteke budsjettaukingar på over 10 milliardar kr før vi kunne begynna å prioritera.

Og Arbeidarpartiet har faktisk vore med og stemt for om lag ni av dei milliardane. Dei har vore med og lagt ei føring i forhold til budsjettarbeidet som gjer at vi ikkje kan prioritera kulturen så høgt som vi hadde ynskt.

Eg trur at ein av forskjellane på dette budsjettet og dei tidlegare er at eg faktisk har vore ærleg. Før har òg kulturbudsjetta hatt kutt, men det har ikkje stått i budsjetteksten. Ein finn faktisk slike kulturbudsjett dersom ein går tilbake i tid.

Det som det har vore viktig for meg å prioritera, er m.a. distriktsmusea, òg å vera med og leggja til rette for framleis å ha eit levande kulturliv og ikkje kutta på institusjonane, slik at dei skal kunna halda fram med den aktiviteten dei har i dag.

Så håpar eg at vi får betre tider i åra som kjem, og at kulturen òg får glede av det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Asmund Kristoffersen (A): Spørsmålet går til sosialministeren.

Regjeringens tiltaksplan mot fattigdom hjelper ikke dem som har minst. Det har kommet tydelig fram i denne spørretimen. Og går en inn i Regjeringens budsjett, presenteres en politikk der de som er fattige, de som har minst, skal betale de skattelettelser som de som har mer, får. Dette øker forskjellene i samfunnet. Eksempelene kan være det å fjerne ordningen med blåreseptmedisin – altså

det å øke egenandelen – for eldre og uføre. Alle fattige, så vel som rike, får en historisk påplussing på egenandelen på medisiner generelt, og i tillegg innføres en skatt på tidsbegrenset uføretrygd. Dessuten ser en en rekke kuttforslag som gjør at situasjonen blir forverret for mange. Da må jeg spørre: Robin Hood tok fra de rike og gav til de fattige. Hvorfor gjør Regjeringen det motsatte, dvs. rammer de fattige?

Statsråd Ingjerd Schou: Av innlegget til representanten Kristoffersen kan jeg forstå det slik at han ønsker at man skal smøre tynt ut til alle framfor å målrette til dem som virkelig trenger det aller mest.

Vi har foretatt en klar prioritering: de fattigste først – jeg gjentar det – og jeg ser også at det er til dels oppslutning om tiltakene. Vi ønsker at flere skal komme i arbeid, det er målrettet, og at de kommer raskere i arbeid, og vi har på dette området fremmet flere tiltak, bl.a. øremerkede plasser for arbeidsmarkedstiltak for langtidsmottakere av sosialhjelp og unge under 25 år. Når det gjelder dagpenger, har jeg vært inne på det i et tidligere spørsmål. Det viktigste er å sørge for at langtidsledige kommer i jobb.

Representanten Kristoffersen nevner ordningen når det gjelder skatt i forhold til uføre. Jeg vil si at ordningen vi har i dag, er dårlig. Mange uføre stenges ute fra arbeidslivet eller stenges inne i en liten jobb av systemet, og uføre som vil arbeide utover 20 pst. stilling, opplever faktisk å tape på det. Jeg trodde også at det var en bred oppslutning om at arbeid skal lønne seg. Og nettopp det er for uføre en stønadsfelle som Regjeringen ønsker å fjerne.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg hører snakk om målretting, og jeg hørte representanten Britt Hildeng i et tidligere spørsmål gi eksempel på at en innfører en skatte-skjerpelse på 75 mill. kr til for de sykeste og gir 100 mill. kr i skattelette til dem som får privat forsikring. Dette er en målretting som er helt tydelig. Spørsmålet blir da: Hvordan kan statsråden i dag forsvare et skattesystem som på en slik måte rammer de svakeste og gir til en gruppe som antakeligvis har nok fra før?

Et annet forslag som har oppbrakt mange, er: Regjeringen fjerner muligheten til å ha en ekstrainntekt for de uføretrygdene på inntil 1G, altså ca. 54 000 kr, som for de aller fleste vil være et godt supplement for å få et verdig liv. Vi vet fra undersøkelser at nettopp uføretrygdene er de som har den svakeste økonomien i samfunnet. Dette synes vi også er en merkelig målretting, som vi reagerer kraftig på. Hvorfor gjør Regjeringen dette? Jeg minner også om mitt første spørsmål.

Statsråd Ingjerd Schou: Det var flere spørsmål. Jeg velger å starte med det siste.

Det er viktig – og jeg trodde også det var stor enighet om det – at arbeidslinjen skal gjelde, at også uføre skal kunne arbeide så mye de vil, og at det faktisk skal lønne seg å jobbe. Uføretrygden kompensere for en tapt arbeidsevne og skal sikre inntekt gjennom trygd først og

arbeidsinntekt på toppen. Da vil det ikke lønne seg å arbeide. Vi er nødt til å snu den negative utviklingen hvor stadig flere faller ut av arbeidslivet og blir varig stønadsmottakere, men de som ikke har utsikt til arbeidsevne, skal selvfølgelig ha trygghet for uførestønad.

Regjeringen har i tråd med Sandman-utvalgets innstilling foreslått nye regler nettopp for en kombinasjon av arbeid og trygd som sikrer at det vil lønne seg også for uføretrygdene å arbeide mer. Det er nødvendig. Vi mener at dagens regler er for dårlige.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Gunn Olsen.

Gunn Olsen (A): Statsråden har nå ved flere anledninger gjentatt «de fattigste først». Men det blir ikke mer riktig av den grunn. De fattigste blir rammet først av det budsjettforlaget som nå foreligger.

Det er flott å satse 325 mill. kr på en fattigdomsplan, men det hjelper ikke når man bit for bit river det fra hverandre gjennom de forslagene som nå ligger til budsjett – mange fattigdomsdrivende forslag. Sosialministeren sier, det er vi enig med henne i, at arbeid er et av de viktigste tiltakene for å bekjempe fattigdom. Hvordan kan sosialministeren da forsvare de angrepene på dagpengeordningen, stønadperioden, feriepengetillegget, ventedagene og kvalifikasjonskravene for å komme inn på arbeidsmarkedet som ligger i budsjettet?

Statsråd Ingjerd Schou: Det kan vi forsvare fordi det viktigste arbeidsledige trenger, er arbeid. Det arbeidsledige trenger, er aktive tiltak – ikke passive. Regjeringen styrker nettopp Aetat fordi man skal jobbe på en annen måte. Vi styrker dem med 220 nye stillinger, og vi har samtidig stilt krav til de arbeidsledige om at man faktisk må være arbeidssøker. Tiden er viktig. Det å gå passivt på dagpenger i tre år – vi har erfart at man kan gjøre det uten å være i kontakt med Aetat – er en mye sikrere felle for faktisk å forbli arbeidsledig. Da er det viktig å snu det ved å si: Kortere tid, mer aktivitet, flere tiltak og et mye større engasjement både fra den arbeidssøkende og fra de myndighetene som skal hjelpe, for nettopp å gi den arbeidsledige det han trenger aller mest, nemlig arbeid.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

John I. Alvheim (FrP): Mitt spørsmål går til den ærede sosialministeren.

Rikets tilstand i TV 2 avslørte nylig med all tydelighet de motkrefter som finnes i Helse- og sosialdepartementet mot å gi livreddende behandling til unge narkomane. Subutex er et medikament mot opiater som har vært godkjent markedsført i Norge siden 1999 for behandling av personer helt ned mot 15 år. Departementet har imidlertid laget en såkalt rekvireringsregel som ikke tillater allmennleger å foreskrive preparatet Subutex uten at pasienten er med i et såkalt legemiddelassistert tiltak. Unge under 25 år er etter regelverket utelukket fra slik behand-

ling. Rekvireringsregelen har etter mitt skjønn ingen medisinsk begrunnelse, og jeg kjenner heller ikke til noe vestlig land som har tilsvarende begrensninger når det gjelder bruk av Subutex for behandling av narkomane.

Jeg går ut fra at rekvireringsregelen er hjemlet i en lov og ber sosialministeren fortelle meg hvilken lov denne regelen er hjemlet i.

Statsråd Ingjerd Schou: Først av alt har jeg lyst til å si at Regjeringen er opptatt av alle virkemidler som kan redde liv. Vi er opptatt av å ha en kjede av tiltak som henger sammen, og som gjør at vi kan gi dem som har behov for det, hjelp. Virker det, så tar vi det i bruk.

Her og nå kan jeg ikke opplyse om hvilket lovgrunnlag regelen har. Det jeg kan si, er at Regjeringen for en stund siden har tatt fatt i dagens regler, som ble vedtatt av Stoltenberg-regjeringen, nettopp fordi vi ønsket å gjennomgå dem, evaluere dem, for eventuelt å utvide kriteriene slik at flere kan få tilbud.

Representanten Alvheim peker på 25-årsgrensen som ligger i dagens regler. Jeg har lyst til å si at det faktisk også er gitt mulighet for en rekke unntak. Jeg ser at det er over 20 i det såkalte MARIO-systemet her i Oslo-området som er under 25 år. Men som sagt: Dette har vi tatt tak i, og vi er opptatt av å ta i bruk de virkemidlene som kan redde liv og gi verdighet tilbake til den enkelte, som da kan bli i stand til å håndtere livet sitt på en bedre måte enn det man gjør ved å være heroinmisbruker.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg på ingen måte kan si meg fornøyd med.

Rekvireringsregelen, i tillegg til en rekke rundskriv fra Helsedepartementet og Sosialdepartementet, har gitt som resultat at ingen allmennleger/fastleger tør foreskrive medikamentet Subutex til unge narkomane av frykt for å miste sin legelisens. En fjerning av rekvireringsregelen vil likestille de narkomane pasientene med de øvrige pasientgrupper, og fastlegen vil kunne skrive ut Subutex og administrere behandlingen slik de gjør i alle andre sammenhenger.

Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden blir: Vil sosialministeren sammen med helseministeren vurdere å fjerne rekvireringsregelen for å redde flest mulig unge narkomanes liv?

Statsråd Ingjerd Schou: Det er helt riktig som representanten sier, det er Helsedepartementet som har ansvaret for legemiddelassistert rehabilitering, men det er jeg som har det koordinerende og overordnede ansvaret. Vi kommer til å gjennomgå reglene og også se på en utvidelse av kriteriene når Sosial- og helsedirektoratet nå i høst kommer tilbake med en gjennomgang. Det som er viktig i den gjennomgangen, er at vi ser på en kjede av tiltak og at de virkemidlene vi har, henger sammen. Herunder kommer også det forhold som representanten Alvheim tar opp.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Åslaug Haga.

Åslaug Haga (Sp): Medikamentell behandling kan sjølsagt i visse tilfeller være viktig, men hovedfokuseringen bør etter vår oppfatning fortsatt være på den medikamentfrie behandlinga. Hovedproblemet, slik vi oppfatter det, i rusomsorgen i dag er at vi ikke evner å få til en sammenhengende behandlingkjede. Rusmiddelmissbrukere har ingen garanti for å få et tilpasset behandlingsopplegg når de har vært gjennom avrusning og utredning. Det er vanvittig bruk av offentlige midler.

Mitt spørsmål til sosialministeren er derfor om hun opplever at dette er en akseptabel situasjon, eller om hun eventuelt vurderer å opprette såkalte venterom som gjør det mulig for folk som har vært gjennom avrusning og utredning, å ha konkret oppfølging inntil man får et tilpasset behandlingsopplegg.

Statsråd Ingjerd Schou: Nei, jeg opplever ikke at dagens situasjon er tilfredsstillende – overhodet ikke. Derfor har Regjeringen foreslått å rydde opp i ansvarsforholdene og samle ansvaret for de spesialiserte helse-tjenestene, som bl.a. akutt avrusning av rusmiddelmissbrukere er, til helseforetakene. Rusmiddelmissbrukere skal sikres den samme tilgang til helsetjenester som alle andre, og helsetjeneste for misbrukere skal likebehandles med andre helsetjenester når det gjelder både organisering og rettigheter. Målet er å få et bedre behandlingstilbud. Gleppene i dagens behandlingssystem er livsfarlige – folk dør. Det viktige med omorganiseringen og å tydeliggjøre ansvaret er å få denne kjeden til å henge i hop, at noen tar hånden deres når de går fra det ene stedet til det andre.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP): Sosialministeren sier i sitt svar til John I. Alvheim at man vil evaluere og vurdere de kriteriene som ligger til grunn for hvorvidt man skal kunne få den legemiddelassisterte rehabiliteringen, som bl.a. Subutex eller buprenorfin, som er virkestoffet, omhandler. Hvor lang tid har man tenkt å bruke på den evalueringen? Når kan vi forvente at dette bli endret slik at flere personer kan få hjelp og komme inn under ordningen?

Hvis dette går over tid, risikerer vi faktisk at folk dør mens de venter på å komme inn under en ordning som er veldig viktig for at man skal kunne ha en rimelig normal livsstil. Så spørsmålet mitt til sosialministeren er: Når kan vi forvente å se resultatet av denne evalueringen, og eventuelt endringene som skal komme?

Statsråd Ingjerd Schou: Den vurderingen som Sosial- og helsedirektoratet foretar nå, forventer Helsedepartementet å få i løpet av høsten i år.

Jeg har lyst til å understreke at det er ingen annen regjering som har satset så mye på nettopp legemiddelassistert rehabilitering som vi har gjort, ikke bare ved de tiltakene vi har satt i verk i inneværende år, men også ved de forslagene som vi har for 2003.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Mitt spørsmål går også til sosialministeren. Det har vært mange spørsmål om usosiale forslag i statsbudsjettet, og det omhandler også det jeg skal ta opp.

Ett av de mange forslagene som er dypt usosiale, er at man nå skal sette tak på hvor mye man kan få for skole og kurs når man går på attføring. Dette betyr at mange som i dag har mulighet til å ta kurs som koster mer enn 50 000 kr, ikke vil få denne muligheten i framtiden. Det dette betyr, er at man sparer noen titalls millioner kroner på å gjøre en innstramning i en ordning som faktisk er meget vellykket. Det dette betyr, er at mange av dem som er yrkesvalghemmet, og som sliter for å komme inn på arbeidsmarkedet, ikke kan få de kursene som er tilpasset deres behov. Dette er den sikreste måten å gjøre folk uføretrygdet på – de blir satt permanent utenfor arbeidsmarkedet.

Jeg har forstått Regjeringen dit hen at den er opptatt av å hindre at folk blir uføretrygdet, av å få folk tilbake i arbeid. I hvert fall sier Regjeringen at det har vært en prioritert oppgave. Hvorfor gjør da Regjeringen dette, som er den sikreste måten å sette mange av de yrkesvalgshemmede permanent utenfor arbeidsmarkedet på?

Statsråd Ingjerd Schou: Det viktigste er å sikre at folk kommer i arbeid, at de kan stå i arbeid, og at man har spesiell tilrettelegging. Intensjonsavtalen, som er en avtale mellom partene og staten, legger nettopp til rette for at man skal ha tilgjengelige virkemidler slik at man skal kunne stå i arbeid selv om man ikke klarer å yte 100 pst.

Øystein Djupedal (SV): Med all respekt: Dette hadde ingenting med mitt spørsmål å gjøre.

Poenget er at man har en ordning i dag der de som er yrkesvalgshemmet og går på attføring, kan få kurs og skolegang for å kunne rehabiliteres tilbake til arbeidsmarkedet, enten i den jobben man har hatt før, eller i en annen jobb. Dette er et målrettet, solid tiltak som gjør at man faktisk unngår at mennesker settes utenfor arbeidsmarkedet, at folk kan få muligheten til å komme inn igjen på arbeidsmarkedet, hvilket jeg antok også denne Regjeringen var opptatt av. I hvert fall sies det i mange ulike dokumenter at dette er en prioritert oppgave for Regjeringen. Så går man altså helt målrettet inn og kutter i disse ordningene som faktisk fungerer, som gir folk en mulighet til å komme tilbake. Nå setter man et tak på hvor mye denne skolegangen kan koste. Mange kurs er mer kostbare enn dette. Det er helt logisk, for mange av disse kursene er kostbare. Det koster penger å rehabiliterer mennesker tilbake til arbeidsmarkedet. Og hvorfor kutter man på dette for å spare noen få titalls millioner når gevinsten for samfunnet og den enkelte er uendelig ved å ha muligheten til å gi mer kostbare kurs enn det Regjeringen nå foreslår?

Statsråd Ingjerd Schou: Vi har valgt å prioritere dem som trenger det aller mest. Vi ønsker også en omlegging i forhold til at de som skal tilbake i arbeid, skal ha en mye mer aktiv oppfølging fra Aetat. Her ligger det også en vurdering i forhold til behovet for kurs og skoleing.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Heikki Holmås.

Heikki Holmås (SV): Til spørsmålet og oppfølgingen fra Øystein Djupedal er det bare å si at sosialministeren mener at det er de folkene som trenger det aller mest som nå skal på tiltak, og som nå skal bli prioritert av Aetat. Men de menneskene som nettopp krever den type skreddersøm at de krever kurs som koster mer enn 50 000 kr eller mer enn 100 000 kr i et løp, er jo akkurat de som trenger dette aller mest. Dette er jo bl.a. funksjonshemmede.

Vi hadde folk på høring i kommunalkomiteen i dag som sa at det er flere vellykkede mennesker som vil ut i arbeid, men som statsråden og Regjeringen nå vil forhindre kommer ut i arbeid. I tillegg er det slik at Aetat i dag har kun en tredjedel av det antallet tiltaksplasser og stillinger som de hadde sist gang arbeidsløsheten var så høy som den er nå, nemlig i 1997. Det er både SV og NHO faktisk enige om.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg er ikke riktig sikker på hva spørsmålet var.

Poenget for Regjeringen med vår handlingsplan er nettopp å hjelpe de fattige. De som lever i fattigdom i et velferdssamfunn hvor flertallet har høy levestandard, opplever det ofte som særlig belastende. I tiltaksplanen mot fattigdom har vi både arbeidsmarkedstiltak for dem som er langtids sosialhjelpsmottakere, vi har arbeidsmarkedsrettet kvalifisering særlig knyttet til og rettet mot innvandrere, og vi har også en utvidet stønadsrett for enslige forsørgere. Jeg kan nevne en rekke slike ordninger. Det er ikke slik i dag at man ikke har mulighet for kurs og kvalifisering. Spørsmålet er om det skal gå en grense for kostnadene hvor aktive tiltak skal komme i tillegg for å sikre at de kommer i arbeid.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen – til oppfølgingsspørsmål.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Det spørsmålet som representanten Djupedal her tar opp, har en rekke stortingsrepresentanter fått henvendelse om. Vi blir nå nedringt fra brukerorganisasjoner – Norges Handikapforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon osv. – der gjennomgangstonen er klar og tydelig. Det budsjettet som nå er lagt fram, alle de tiltakene som ligger der, er sosialt dypt urettferdig. Det oppleves på ingen måte som at fattige settes først. Det oppleves som et budsjett som først og fremst skaper fattigdom.

Mitt spørsmål til sosialministeren er: Har Norges Handikapforbund totalt misforstått? Har Funksjonshemmedes

Fellesorganisasjon totalt misforstått? Har alle de som organiserer uføre, fattige i Norge, ikke forstått i det hele tatt konsekvensen av budsjettet? Er det faktisk bare sosialministeren som forstår at dette er et budsjett for de fattige?

Statsråd Ingjerd Schou: Nei, på ingen måte vil jeg si at noen har misforstått. Noen mener at det er de brede generelle ordningene som hjelper de vanskeligst stilte, men Regjeringen har valgt å prioritere en målretting og de fattigste først.

Ja, budsjettet er stramt nettopp for å legge til rette for å skape og bevare arbeidsplasser. Arbeid er det viktigste nettopp for å oppnå en sosial profil. Vi har valgt aktive tiltak i stedet for passive tiltak, og vi har valgt målrettede tiltak i stedet for de brede ordningene. Jeg vil bare nevne at 800 000 har i dag fått utstedt frikort når det gjelder legemidler. For oss har valget vært enkelt. Det er mulig representanten Hanssen mener man skal spre tynt utover i stedet for å målrette mot nettopp dem jeg nevner, som er funksjonshemmede, som er kronikere, og som vi har prioritert gjennom en tak 2-ordning når det gjelder å dekke de særlige utgiftene som de har til sykdom.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til siste oppfølgingsspørsmål til dette hovedspørsmålet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Så seint som i februar i år uttalte kontroll- og konstitusjonskomiteen seg ikkje nøgd med oppfølginga frå førre regjeringar i høve til uførepensjon og yrkesretta attføring. Der vart det streka under at den enkelte ikkje måtte demotiverast som følge av manglande skreddarsaum, og det vart streka under at brukarane sine synspunkt og ynske må tilleggjast stor vekt når individuelle handlingsplanar skal utarbeidast.

Dessverre er det slik at med dei taka som no er sette, kan nettopp motivasjonen gå ned, og ein får ikkje moglegheit til det mangfaldet som var før. Dersom sosialministeren hadde fått hjelp frå Valgerd Svarstad Haugland dersom ho hadde friska opp sitt minne frå førre regjering, ville ho kunna ha sagt at i utjamningsmeldinga var ein av fem strategiar eit meir rettferdig skattesystem, med skatt på aksjeutbyte som eit spesielt tiltak (presidenten klubbar). Då hadde det vore pengar, og då hadde vi sloppe desse usosiale kutta.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg er ikke sikker på hva som var spørsmålet, og jeg er ikke riktig sikker på om kommentaren var til meg heller. Men uansett så er utjamningsmeldingen en veldig god dokumentasjon nettopp på forskjeller i levekårene i Norge, og den har altså Regjeringen fulgt opp nettopp med tiltak for å løfte de svakeste.

Presidenten: Dagens siste hovedspørsmål blir stilt av representanten Rolf Terje Klungland.

Rolf Terje Klungland (A): Jeg har et spørsmål til landbruksministeren.

Et slagord for Venstre har vært: Venstre lover ikke gull, men grønne skoger. Vi har sett at det ikke blir gull

av det Venstre blander seg bort i, men nå må vi også konstatere at partiet heller ikke lenger er troverdig når de lover grønne skoger.

Skogbruket har lange tradisjoner i Norge og har vært en viktig næring i store områder av landet. Å ha en god skjøtsel av skogen blir sett på som en ære, både for de mange små skogeierne og for de store. Jeg var i grunnen litt optimistisk til Venstres gamle slagord om grønne skoger da jeg leste hva landbruksministeren sa i sin tale til Venstre på landsmøtet i april:

«Skogbruket er i en helt ny situasjon. Sjelden har det vært så stille i de norske skogene som denne vintren.»

Hvordan kan landbruksministeren forsvare et slikt kutt – når han i andre fora snakker om å bevare skogen?

Statsråd Lars Sponheim: Vi har aldri hatt mer grønne skoger og mer stående kubikkmasse i Norge enn det vi har i dag. En viktig bakgrunn for det har bl.a. vært den betydelige skogreisningen som pågikk i hele det forrige århundret.

Nå er vi kommet i en situasjon hvor økonomien i det å hogge skog er veldig dårlig, og derfor har det stilnet. Prisene er så dårlige at nå hogges det nesten bare i «indre-filetene» i den beste skogen i de sentrale områdene.

I den sammenheng har Regjeringen gjort en betydelig omlegging i skogpolitikken, det er rett. Og det er til fordel for norsk skogbruk – åpenbart. Vi har forbedret den såkalte skogavgiftsordningen, som ikke er en avgiftsordning, men en obligatorisk avsetningsordning for den enkelte skogbruker, slik at litt av de verdiene han hogger ut av skogen sin, skal brukes til å plante og stelle fram ny skog. De betydelige forbedringer som er lagt inn i budsjettet, vil si at for en skogeier som hogger – og det bør flere skogeiere gjøre – som bruker ordningen med skattefordel, og som har full marginalsatt, vil statstilskuddet komme helt opp i 75 pst. for kostnadene ved å plante og stelle ny skog.

Men når Regjeringen har valgt å kutte direkte tilskudd til skogkultur og skogplanting, har det da den konsekvens at de skogeiere som ikke hogger, men som fortsatt ønsker å plante ut nye arealer som det ikke har vært granskog eller bjørkeskog på, ikke lenger vil få tilskudd.

Vi er kommet i et tidsskifte ved inngangen til dette århundret. Den gamle skogsaken, nemlig planting langs kysten med gran, er over. Planene for skogreisning og skogplanting – vi sitter nå og regner på det i departementet – er nå langt på vei oppfylt. Nå er det på tide å få økonomi og næring inn i de enorme arealene hvor vi har skogproduksjon. Der har Regjeringen kommet med gode tiltak, som ligger i budsjettet, og som jeg faktisk har forventninger om skal få bred støtte, ikke minst i miljøbevegelsen, som sier at nå har vi kanskje tatt i bruk nok åpent landskap, bjørkearealer og annet til granskog.

Rolf Terje Klungland (A): I statsbudsjettet foreslår Regjeringen å fjerne tilskuddet til skogkultur i sin helhet – dvs. 63 mill. kr. Fylkesskogsjef Liv Marit Strupstad i

Hedmark har gått ut og beklaget de kuttene som kommer, og sier at dette er noe en må se i et hundreårsperspektiv.

Det minner meg litt om visa om Håvard Hedde, som hadde en skog på to furuer, og der det i et av de siste versene heter:

«Men når me verte gamle og kvar skal hava sitt,
so høgg eg ned den andre, og då er skogen kvitt.»

Er det dette som skal være Regjeringens skogbrukspolitik? Eller: Hva er egentlig Regjeringens langsiktige politikk for et bærekraftig skogbruk?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg ber representanten Klungland sette seg nøye inn i hva vi faktisk foreslår.

Det er nemlig slik at for dem som har skog, og som hogger skogen, ligger det veldig god økonomi – med tilskudd fra staten gjennom skogavgiftsordningen med skattefordel – i å plante skog igjen, med, som jeg gav uttrykk for, høyeste marginalsattesats, helt opp til 75 pst. tilskudd, altså høyere enn noensinne. Men det forutsetter at man har skog å hogge.

For de enorme skogarealene vi har, hvor det skal hogges og plantes på nytt, har vi en bedre ordening enn noensinne. De arealene hvor vi ikke har skogproduksjon, og hvor vi i hele det forrige århundret hadde et ønske om og en politikk for å plante gran, ser vi som reiser langs kysten, mye av – vi har oppfylt planene. Den tid er over.

Nå trenger vi det åpne landskapet vi har langs kysten, og vi trenger det vi har igjen av annen skog enn gran-skog. Det er det politiske skiftet, og det rører verken ved Håvard Hedde eller andre som måtte hogge et tre og som vil ha økonomi til å plante igjen etter at det treet har falt. For det må vi fortsette med.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Torbjørn Andersen til justisministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av justisministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 4 og 5, fra henholdsvis representantene Knut Storberget og Gunn Karin Gjøl til justisministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 6, fra representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen til helseministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Olav Gunnar Ballo til helseministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 8, fra representanten John I. Alvheim til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne

av helseministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra sosialministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 14, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 11, fra representanten Åsa Elvik til fiskeriministerens, er trukket tilbake.

Spørsmålene 12 og 13, fra henholdsvis representantene Harald T. Nesvik og Siri Hall Arnøy til arbeids- og administrasjonsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 23, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 15, fra representanten Steinar Bastesen til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 21, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av forsvarsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 22, fra representanten Sylvia Brustad til miljøvernministeren, er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 1

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg har følgende spørsmål til finansministeren:

«Regjeringen har i forbindelse med sin bærekraftstrategi varslet at den vil legge fram en nasjonal Agenda 21 neste høst, det vil si Norges handlingsplan for oppfølging av Agenda 21 fra Rio-konferansen, uten at det klart har framkommet hvilken prosess Regjeringen legger opp til.

På hvilken måte vil Regjeringen sikre at sentrale aktører blir involvert i prosessen slik at den blir bred og inkluderende i tråd med Agenda 21, og på hvilken måte skal Stortinget behandle nasjonal Agenda 21?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Regjeringen vil legge frem Norges handlingsplan for gjennomføring av den nasjonale strategien for bærekraftig utvikling – den «nasjonale agenda 21» – høsten 2003 i forbindelse med fremleggelsen av nasjonalbudsjettet for 2004.

Regjeringen legger vekt på handlingsplanen og har startet arbeidet med innholdet i og prosessen rundt arbeidet. Det vil bli nedsatt et statssekretærutvalg bestående av statssekretærer fra de mest berørte departementene og Statsministerens kontor, med deltaking fra alle regjeringspartier. Arbeidet ledes av en statssekretær fra Finansdepartementet.

Det legges opp til en åpen og inkluderende prosess overfor frivillige organisasjoner og andre berørte parter. Regjeringen har forutsatt at det skal avholdes møter med sentrale aktører om viktige temaer i handlingsplanen.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Jeg takker for svaret, som dessverre ikke inneholder noe videre ny informasjon utover det som har framkommet tidligere.

Jeg er bekymret for at vi nå vil se nok et eksempel på nasjonal famling i forhold til oppfølgingen av disse viktige FN-konferansene. Jeg vil derfor gjerne høre litt nærmere om hvordan Regjeringen ser for seg at man skal inkludere sentrale, viktige aktører som er omfattet av Agenda 21-dokumentet, slik at de blir ansvarliggjort

også i forhold til oppfølgingen i etterkant når en nasjonal Agenda 21 er lagt fram. Det nevnes en rekke aktører i Agenda 21 – alt fra fagforeninger til næringslivet, forskningsinstitusjoner og kommuner står oppramset. Hvordan vil Regjeringen få inkludert, aktivisert og forpliktet disse aktørene?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg har svart på det spørsmålet som ble stilt, nemlig hvilken prosess det legges opp til overfor Stortinget og frivillige organisasjoner.

Så stiller representanten også et annet spørsmål, nemlig hvordan man vil inkludere andre institusjoner, organisasjoner, fagbevegelser og lignende i oppfølgingen av den plan som så legges. Det vil jo være avhengig av hva planen inneholder, og det må også Stortinget få si sitt til. Det vil det få ved behandlingen av nasjonalbudsjettet neste år.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Det jeg spurte om, var i tilknytning til spørsmålet. Jeg vil anbefale statsråden å gå nærmere inn i og lese det som står i Agenda 21-dokumentet og de kapitlene som omhandler sentrale aktører, hvor de sentrale aktørene ramses opp én etter én. Det er meningen at nasjonal Agenda 21 skal være en oppfølging av den agendaen som en globalt ble enig om på Rio-konferansen. Det betyr at man også må sy den over den samme lesten som man gjorde på Rio-konferansen.

Jeg vil gjenta spørsmålet mitt: Hvordan vil Regjeringen sørge for at de aktørene blir inkludert, involvert og forpliktet til oppfølging?

Statsråd Per-Kristian Foss: Representanten spør om hva planen vil inneholde. Det kan jeg naturlig nok ikke svare på, tatt i betraktning at arbeidet med planen ennå ikke har startet. Men det ligger i det faktum at vi inkluderer denne planen, Agenda 21, og oppfølgingstiltak i nasjonalbudsjettet, at vi ønsker å inkludere hele tankegangen, også i den økonomiske politikken. Det er en tilnæringsmåte som ikke minst SV har vært opptatt av flere ganger – at ikke miljøspørsmål skal settes på siden, men inkluderes i den helhetlige politikken. Det er det vi redegjør for i nasjonalbudsjettet. Så vil partene bli invitert til å delta og komme med sine synspunkter i prosessen. Hvordan de så skal forpliktes til oppfølging, vil vi komme tilbake til når planen foreligger. Men alle gode forslag mottas med takk, også under prosessen.

S p ø r s m å l 2

Magnar Lund Bergo (SV): Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til kirke- og kulturministeren:

«Som en av Europas eldste utdannelses- og forskningsinstitusjoner og forløper til våre universiteter, og som en uatskillelig del av det nasjonale kulturminnet Kongsberg Sølvverk, er Bergseminaret på Kongsberg en bygning av stor historisk og antikvarisk verdi.

Når Forsvarsdepartementet nå skal avhende sine eiendommer, vil statsråden sørge for at bygningen overdras og forblir i statlig eie, slik at Norsk Bergverksmuseum

kan forvalte og formidle arven videre som et levende kulturminne?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Bergseminarbygningen på Kongsberg er eit kulturminne av stor symbolsk, kulturhistorisk og antikvarisk verdi, som òg spørjaren understreka. Når Forsvaret no ikkje lenger har bruk for egedomen, ser eg det som veldig viktig at han forblir i statleg eige, og om mogleg blir brukt til kulturformål.

Kultur- og kyrkjedepartementet fekk 16. september i år brev frå Avhendingsprosjektet i Forsvarsbygg om avhending av Bergseminaret på Kongsberg. Forsvarsbygg legg opp til å avhenda Bergseminaret til takst, og det er seinare gjort framlegg om ein takst på rundt 7 mill. kr. Kultur- og kyrkjedepartementet svarte Forsvarsbygg innan fristen gjekk ut 7. oktober i år. I svarbrevet viste departementet til at Bergseminaret er ein kulturpolitisk viktig bygning som bør bli verande i statens eige. Dette kan bli gjennomført ved at Forsvarsdepartementet overfører Bergseminaret til Kultur- og kyrkjedepartementet, som stiller seminarbygningen til disposisjon for Norsk Bergverksmuseum. Museet forvaltar i dag det statseigde kulturminnet Kongsberg Sølvverk. Kultur- og kyrkjedepartementet har tidlegare fått melding om at avhending av Bergseminaret ville skje vederlagsfritt. Det er difor korkje i budsjettet for 2002 eller i budsjettet for 2003 lagt inn midlar for kjøp av bygningen.

Kultur- og kyrkjedepartementet har alt vore i kontakt med Forsvarsbygg for vidare oppfølging av saka. Riksantikvaren, Norsk Bergverksmuseum og Kongsberg kommune vil òg bli koplå inn. Sjølv vil eg ta kontakt med forsvarsministeren for å drøfta spørsmålet om avhending med henne.

Magnar Lund Bergo (SV): Statsråden sier at dette er et viktig kulturminne, og at det er riktig at Norsk Bergverksmuseum skal ha bygningene. Jeg tar det for gitt at departementet, som vi her på Stortinget, har blitt varslet om at fristen for avhendelse var 7. oktober. Hvorfor har departementet somlet på denne måten og ikke søkt Forsvarsdepartementet om avhending av eiendommen innen fristen 7. oktober?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Som eg sa i mitt svar til representanten, har vi faktisk sendt eit svarbrev som viser til at departementet òg meiner at dette er ein viktig bygning. I og med at det der var noko andre premissar i forhold til vår oppfatning av avhendingskrav, må vi ha ein ny runde. Men eg håpar at vi skal klara å koma ut av dette på ein måte som gjer at vi får bevart bygningen til det føremålet som òg representanten ynskjer at ein skal bevara han til.

Magnar Lund Bergo (SV): Det jeg og flere frykter, og som vi ikke føler oss trygge på, er at denne bygningen havner på det åpne markedet og blir solgt til høystbynden-

de. Ingen av oss har lyst til å se pizzareklame på utsiden av den typen bygg.

Vi vet at Norsk Bergverksmuseum har behov både for større plass, lager og formidlingslokaler, noe som de ikke har i dag. Alternativet til dette er et nytt bygg, som de selv anslår vil ha en kostnad på 10–20 mill. kr. Er det da noen grunn til å la Norsk Bergverksmuseum og andre nå gå i uvisse om hva som faktisk skal skje? Kan kulturministeren her garantere at denne bygningen vil bli overdratt? Og vil Kulturdepartementet vedkjenne seg og påta seg forvaltningsansvar for denne kulturhistorisk svært viktige bygningen videre?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Som eg prøvde å svara i mitt førre innlegg, var nokre av føresetnadene for å avhenda bygningen endra, og dei midlane som då vart kravde frå oss, er ikkje på budsjettet for 2002 og heller ikkje for 2003. Difor må vi gå nokre nye rundar.

Eg har den same målsetjinga i forhold til denne bygningen, og eg håpar vi skal lukkast med den prosessen som vi no er inne i. Det er i alle fall mi målsetjing.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Torbjørn Andersen til justisministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av justisministeren.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg har et spørsmål til justisministeren som vil bli besvart av statsråd Sponheim:

«Ifølge Agderposten 12. oktober i år fikk to biltyver fra Litauen redusert straff i Sand tingrett fordi de ikke kan snakke norsk. I et annet tilfelle får en person i Arendal slippe å sone i fengsel for promillekjøring samt halvert bot fordi han er innvandrere. Begrunnelsen skal være at det ville være spesielt tøft for han å sone straffen fordi han er utlending. For folk flest virker dette helt uforståelig og kan fremprovosere rasisme.

Vil statsråden gjøre noe for å stoppe slik forskjellsbehandling for loven?»

Statsråd Lars Sponheim: Verken justisministeren eller jeg på vegne av justisministeren kan gi en vurdering av straffutmålingen i de to sakene som representanten bygger sitt spørsmål på. Domstolene utgjør en uavhengig statsmakt hvor justisministeren må ta til etterretning de forhold domstolene legger vekt på i fastsettelsen av straffutmålingen.

På mer generelt grunnlag vil jeg gjerne få legge til: Når retten har konstatert at en person har gjort seg skyldig i en straffbar handling, skal den utmåle straff innenfor lovens strafferammer. Straffeloven nevner noen generelle forhold som er straffeskjerpende eller straffenedsettende. Ellers er prinsippene for straffutmålingen ikke nedfelt i loven, men er utviklet gjennom rettspraksis over tid. Sentrale momenter ved straffutmålingen er handlingens grovhet og hvilken grad av skyld som er utvist. I til-

legg kan det finnes skjerpene eller formildende omstendigheter utenfor selve handlingen. En slik formildende omstendighet kan være at fengselsstraff vil virke særlig hardt, f.eks. på grunn av høy alder, sykdom eller andre forhold.

Som en saksopplysning nevner jeg at i begge de to sakene som representanten Andersen viser til, er straffutmålingen begrunnet i en helhetsvurdering, der både skjerpene og formildende momenter er vektlagt. I saken om promillekjøring så retten det som skjerpene at promillekjøringen fant sted i sentrum, mens siktedes spesielle livsforhold, at han var arbeidsledig og det forhold at han kjørte moped, trakk i retning av en lavere straff. I tyverisaken ble det i skjerpene retning lagt vekt på at – og jeg siterer fra domspremissene:

«Retten finner at det (...) må reageres strengt på denne type overtredelser. Det vises til at ulike distrikter til stadighet opplever tyveriraid av denne typen begått av unge utenlandske gjerningsmenn som oppholder seg i Norge en kort tid. Dette styrker behovet for allmennpreventive signaler.»

Dette gjenspeiles i straffutmålingen. De to tidligere ustraffede gjerningsmennene ble begge idømt ubetinget fengsel i seks måneder. I formildende retning ble det lagt vekt på at soningen ville være en sterkere belastning for de to tiltalte enn det ville vært i mange andre saker.

Det er lang tradisjon for oss for at strafferammene er vide og for at vi har få lovregler om hvilke hensyn som skal tas ved straffutmålingen. På den måten kan retten fastsette den straffen som er mest rimelig, hensiktsmessig og rettferdig i hver enkelt sak. I siste instans er det opp til Høyesterett å gi direktiver om hvilke hensyn som skal tas i ulike typer saker. Slik bør det etter mitt skjønn fortsatt være, og jeg stoler på at domstolene er seg sitt ansvar bevisst. Jeg har merket meg at høyesterettsjustitiarius Tore Schei i Aftenposten 18. oktober oppfordrer påtalemyndigheten og forsvarerne om å anke flere dommer inn for Høyesterett, slik at vår øverste domstol kan gi underordnede domstoler klare signaler om hva som er riktig straff.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som ikke var all verden å skryte av, slik jeg oppfattet det.

La meg først få si at det er mange gode grunner til å reagere når det ser ut til å ha utviklet seg en rettspraksis der utlendinger beviselig får mildere straff enn nordmenn for samme type forbrytelse. Her har vi altså to konkrete saker fra Agder som begge peker i retning av at innvandrere og utlendinger slipper billigere unna lovbrudd enn det nordmenn ville gjort for samme type lovbrudd. I disse sakene er det fremstilt som om utlendingenes manglende norskkunnskaper, og det at det er verre for utlendinger enn for nordmenn å måtte sone straff i norske fengsler, skulle være formildende omstendigheter som bør gi lavere straff. Regjeringen må da fullt ut innse at den negative effekten slik forskjellsbehandling for loven kan ha for nordmenns holdning til innvandrere, er svært uheldig.

Statsråd Lars Sponheim: La meg først få understreke det som var et hovedpoeng for meg i mitt svar, nemlig at vi i vårt land har uavhengige domstoler. De gjør sine selvstendige vurderinger. Det betyr ikke at de lever i et vakuum og ikke følger med i samfunnsdebatten og fanger litt av den alminnelige rettsoppfatning som måtte være i det norske folk, men de er altså ikke under instruksjon av Regjeringen i disse spørsmålene – heldigvis. Og jeg vil på det sterkeste forsvare at vi har et slikt samfunn.

Når det er sagt, vil jeg understreke det jeg sa i mitt svar, nemlig at i disse to konkrete dommene har det nettopp vært argumenter som trekker i begge retninger, både i straffeskjerpene og i formildende retning. Og jeg gav uttrykk for at nettopp når det gjelder disse biltyvene som her er nevnt, er forholdet det at det er unge, utenlandske gjerningsmenn – og som vi har litt for mange tilfeller av – som nettopp begår slike raid. Og behovet samfunnet har hatt for å statuere noen eksempler og gi noen allmennpreventive signaler, som det står i domspremissene, drar jo nettopp i motsatt retning av de påstandene som representanten her kommer med. Så jeg har full tillit til at domstolene sørger for å forvalte sin oppgave på en god måte.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg merker meg selvsagt statsrådets uttalelser. Men la meg også få minne om det faktum at kriminelle utlendinger i Norge stort sett ler av norske myndigheters naive holdning og manglende styrke i forhold til å slå målbevisst og hardt ned på alle typer kriminell atferd. Norge blir dessverre sett på som et paradys der det er lett å begå kriminalitet, og organiserte utenlandske kriminelle miljøer ser det som svært attraktivt å kunne operere innenfor norske grenser. Kriminalitet begått av utlendinger i Norge har nå gått én vei – rett til himmels. Så svarer altså det norske rettssystemet med å gi rabatt til kriminelle utlendinger bare fordi de ikke kan snakke norsk, eller fordi det er synd på dem fordi de er utlendinger og må sitte i fengsel. Dette er helt uforståelig for Fremskrittspartiet, og det er utrolig klumsete. Det er naivt, og det er helt håpløse rettstilstander vi her står overfor. Jeg håper derfor at vi nå og for fremtiden slipper flere slike underlige avgjørelser i rettssystemet der innvandrere synes å få lavere straff enn nordmenn, slik som vi har eksempler på i disse to sakene.

Presidenten: Presidenten antar at begrepet «klumsete» ikke er et parlamentarisk uttrykk.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg kan ikke gå god for de påstandene som representanten her har kommet med. Jeg er helt overbevist om at situasjonen er den at norske domstoler behandler dem de har oppe til doms, på en riktig måte ut fra det lovverket som de er satt til å behandle, og som er vedtatt her i salen.

Om jeg skal komme med en verdimelding, vil jeg få sitere den justisministeren jeg har gleden av å få lov til å tale på vegne av i dag. Han har sagt at «en drittsekk er en drittsekk, uansett hudfarge» eller nasjonalitet. Det gjel-

der nok også en kjeltring. De skal underlegges det samme lovverket når de skal dømmes i Norge. Jeg har all grunn til å tro at den tankegangen ligger til grunn når domstolene bruker lovverket gjennom sin uavhengige behandling.

Presidenten: Det var friske begreper. Jeg går ut fra at protokollen viser at dette var sitater.

S p ø r s m å l 4

Fra representanten Knut Storberget til justisministeren:

«Ser statsråden mulighet for å innføre nye typer straffarter/soning utenfor fengslene slik at særlig yngre lovbrutere gis bedre muligheter for å komme bort fra en kriminell løpebane slik at belastningen på soningskøene kan reduseres?»

S p ø r s m å l 5

Fra representanten Gunn Karin Gjøl til justisministeren:

«Stifinnerprosjektet i Oslo fengsel gir et unikt behandlings- og rehabiliteringstilbud til innsatte med rusproblemer. For at stifinnerne skal klare å komme seg ut av rusmisbruket, er det avgjørende at behandlingen fortsetter etter endt soning. I dag vil flere fylker ikke gi garanti om videre behandling ved Tyriliseret etter endt soning på Stifinner'n.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre innsatte i norske fengsler et behandlingstilbud etter endt soning?»

S p ø r s m å l 6

Fra representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen til helseministeren:

«Det er tidligere bestemt at det skal etableres en felles innkjøpssentral for de statlige sykehusene i Vadsø. Det er skapt usikkerhet om gjennomføringen av dette.

Kan statsråden bekrefte at etableringen gjennomføres slik det var lagt til grunn av regjeringen Stoltenberg?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 7

Fra representanten Olav Gunnar Ballo til helseministeren:

«I Skjervøy kommune er det planlagt boliger for psykiatriske pasienter i henhold til intensjonene i opptrappingsplanen for psykisk helsevern, men manglende statlige bevilgninger har gjort at prosjektet har måttet utsettes. Kommuner som har vært tidlig ute med sine planer, synes å komme dårlig ut fordi de selv må dekke utgiftene i mangel av midler fra opptrappingsplanen for psykisk helsevern.

Vil statsråden bidra til at kommuner som Skjervøy får dekket sine merkostnader?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake. Spørsmål 8 vil bli besvart senere i denne spørretimen.

S p ø r s m å l 9

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«Gjennom mediene og henvendelser er jeg blitt gjort oppmerksom på Regjeringens praksis i forbindelse med stebarnsadoptsjon av barn som lever med homofile/lesbiske foreldre. Vi vet at foreldrepar som har vært sammen i hele svangerskapet og som har opplevd det fantastiske øyeblikket å se sitt barn bli født, får avslag på stebarnsadoptsjon med begrunnelse at de ikke er sterkt nok knyttet til barnet.

Er det statsrådets vilje at barn blir fratatt juridiske rettigheter, og hva vil hun gjøre for å rydde opp?»

Statsråd Laila Dævøy: Adopsjonsloven er nylig endret og gir nå adgang for den ene partner i et registrert partnerskap med samtykke fra den andre til å adoptere dennes barn, stebarnsadoptsjon. Endringen trådte i kraft 1. januar 2002. Formålet med lovendringen var nettopp å gi også de barn som bor sammen med en av sine foreldre og dennes registrerte partner i en stabil familierelasjon, den juridiske sikkerheten en stebarnsadoptsjon innebærer. Etter tidligere rett gjaldt denne adgangen bare barn i ekteskap. Adgangen til stebarnsadoptsjon i registrert partnerskap gjelder både forelderens biologiske barn og adoptivbarn, med mindre adoptivbarnet er adoptert fra en fremmed stat som ikke tillater slik adopsjon.

Representanten Karita Bekkemellem Orheim stiller spørsmål ved Regjeringens praksis ved stebarnsadoptsjon av barn som lever med homofile foreldre. Jeg vil generelt bemerke at det i forarbeidene til bestemmelsen ble forutsatt at de strenge kriteriene for å innvilge stebarnsadoptsjon i ekteskap også skulle gjelde stebarnsadoptsjon i registrert partnerskap. Siden lovendringen er av ny dato, foreligger ingen endelig og klar praksis i sakene. Av Barne-, ungdoms- og familieforvaltningen er departementet blitt gjort kjent med at etaten har behandlet og avslått fem saker som gjelder søknad fra registrert partner der barnet er svært ungt. Sakene er påklaget og ligger nå til behandling i departementet. Jeg understreker at hver sak skal behandles og vurderes for seg, og jeg kan ikke nå forskuttere utfallet av disse enkeltsakene.

Statistikken fra SSB viser at i 2001 ble det av i alt 908 adopsjoner gjennomført 165 stebarnsadoptsjoner. De utgjorde 18 pst. av det totale antall adopsjoner dette året. Det kan være mange grunner til at det søkes om stebarnsadoptsjon, og at sakene kan fremstå som svært komplekse. En søknad kan være begrunnet med at den ene av barnets foreldre er død. I andre saker kan spørsmålet kommet opp der barnet har fått en steforelder etter en skilsmisse eller et samlivsbrudd mellom barnets foreldre. Det kan i enkelte tilfeller være sterke konflikter mellom bar-

nets biologiske foreldre som er bakenforliggende årsak til søknad, f.eks. der søknaden fremstår som en forlengelse av en konflikt om barnefordeling eller samvær.

Siden adopsjon er svært inngripende, er det særlig viktig at adopsjonsmyndighetene foretar en grundig og konkret behandling av hver enkelt søknad. Partene må gis anledning til å tenke nøye gjennom virkningen av en adopsjon og om adopsjon vil være til barnets beste. Det er av stor viktighet å få brakt på det rene hvor veloverveid og begrunnet søknaden om adopsjon og eventuelle erklæringer fra biologiske foreldre og barnet er. Adopsjonsmyndighetene må legge stor vekt på å få saken så godt opplyst som mulig. Det er derfor viktig at skjønnet blir presisert ytterligere i retningslinjene.

Uavhengig av den nevnte lovendringen har departementet gjennomført en helhetlig vurdering av adopsjonsprosessen. Saksbehandlingsregler som gjelder for behandling av søknad om adopsjon, er blitt nærmere gjennomgått. Nye retningslinjer vil foreligge med det aller første. De vil gjelde saksbehandlingen ved både innenlands- og utenlandsadoptsjonene. De nye retningslinjene vil også omfatte skjønnsutøvelse ved innenlandsadoptsjon, der det bl.a. vil gjøres rede for de forhold som det skal legges vekt på ved behandlingen av søknad om stebarnsadoptsjon. Også den særskilte situasjonen der barnet er blitt født av mor som allerede lever i et registrert partnerskap, vil bli omtalt i retningslinjene.

Behandlingen av klagesakene som ligger i departementet nå, vil skje i samsvar med de nye retningslinjene.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Da vil jeg takke statsråden for svaret.

Jeg vil starte med å si meg helt enig i det statsråden legger vekt på, nemlig at vi skal ha både en grundig og en konkret behandling av hver enkelt søknad. Nå er det slik at det har vært en del mediefokusering på mange av disse sakene. Det har gjort sterkt inntrykk på flere av oss. Uten at vi skal bruke tiden her i dag til å gå inn på konkrete enkeltsaker, vet vi at det nå er nesten et år siden Stortinget fattet sitt klare vedtak som handlet om at barn som lever med homofile foreldre, skal få samme juridiske og økonomiske rammer som barn som vokser opp med heterofile foreldre.

Vi har nå ventet i mange måneder. Tidligere sa statsråden – jeg tror det var i sommer – at forskriftene ville være klare i løpet av noen få uker. Derfor har jeg lyst til å spørre: Hvorfor har ikke forskriftene kommet på plass? Er årsaken at Kristelig Folkeparti eller Regjeringen er motstandere av vedtaket som Stortinget fattet? Eller er det konkrete problemer med utarbeidelsen av forskriftene i departementet?

Statsråd Laila Dævøy: Noe av årsaken til at det selvfølgelig tar tid å utarbeide nye retningslinjer, er at dette arbeidet er ganske omfattende, og at disse retningslinjene er mye mer uttømmende. De retningslinjene vi har for stebarnsadoptsjon i dag, er – for å si det slik – ikke så lange. Det er et omfattende arbeid som ligger til grunn for at vi også her ville ha nedfelt retningslinjene og skjønnsut-

øvelsen ut fra den praksis som til nå har vært fulgt i alle typer adopsjonssaker – innenlands, utenlands og også når det gjelder stebarnsadopsjon.

I tillegg har vi ønsket å se dette i sammenheng med det nye saksbehandlingsregelverket, som også har krevd en omfattende gjennomgang, noe representanten Karita Bekkemellem Orheim kjenner fra sitt virke som statsråd. Både hun og jeg har hatt kontakt med kontroll- og konstitusjonskomiteen, så vi har altså prøvd å se dette litt i sammenheng.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Dette er på mange måter et stykke nybrottsarbeid. Men vi vet også at dette er et veldig følsomt spørsmål for dem som er oppe i situasjonen. Selv om det ikke ligger lange utredninger i departementet om dette, mener jeg at det er viktig at vi får handlekraft bak de vedtakene Stortinget fatter, og at det er – jeg har lyst til å bruke uttrykket – nesten skandaløst at vi i slike følsomme saker ikke kan få retningslinjene på plass, slik at det skapes ro og trygghet hos dem som skal søke om stebarnsadopsjon.

En del av begrunnelsen som er gitt, er nemlig at en av foreldrene ikke har hatt nær nok tilknytning til barnet sitt. Men når man da har fulgt hele svangerskapet, og man har vært til stede i barnets liv i flere år, er det vanskelig å forstå at dette ikke skal være nærhet til barnet. Jeg forstår at det i mange tilfeller kan være vanskelig å utarbeide forskrifter, men jeg vil håpe at vi i denne konkrete saken kan få retningslinjene på plass omgående.

Statsråd Laila Dävøy: Retningslinjene kommer om kort tid.

Jeg har lyst til å minne om at vi selvfølgelig har gjeldende retningslinjer i dag. Lovendringen i Stortinget gjaldt hvem som ikke tidligere har kunnet adoptere sitt stebarn, ikke regelverket som sådant. Det som står i odelsingsproposisjonen, er nettopp at de reglene vi har, fortsatt skal kunne gjelde – så vi har jo for så vidt regler i dag. Samtidig har vi altså laget nye retningslinjer som faktisk er mye mer uttømmende, også når det gjelder skjønnsutøvelsen ved alle typer adopsjoner, også stebarnsadopsjon. Det er gjort nettopp for å sikre den nødvendige tryggheten, men også for å sikre barna det her dreier seg om, at adopsjon i alle sammenhenger skal gjøres på en betryggende og god måte.

S p ø r s m å l 1 0

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Tidligere i høst ble den første landsomfattende undersøkelsen om seksuell trakassering blant svenske 17-åringer på videregående skole offentliggjort i Sverige. Rapporten fra det svenske Arbeidslivsinstituttet viser at sju av ti jenter på 17 år opplever å bli seksuelt trakassert. I Norge finnes det ingen lignende undersøkelse.

Vil statsråden ta initiativ til å få gjort en lignende kartlegging i Norge?»

Statsråd Kristin Clemet: Arbeid mot seksuell utnyttning og seksuell trakassering av barn og unge er viktig, og vi arbeider med dette på mange plan.

Læreplanen berører temaet på ulike måter innenfor flere fag, og skolen arbeider med dette som del av sitt arbeid med lærings- og oppvekstmiljøet. Likeledes viderefører Læringscenteret sitt arbeid på området. I tildelingsbrevet til Læringscenteret for neste år har vi spesielt bedt om at temaet seksuelle overgrep og seksuell utnyttning av barn og unge tas med i arbeidet for et bedre lærings- og oppvekstmiljø.

Av spesielle tiltak som er iverksatt, kan jeg bl.a. nevne prosjektene «Verdier i skolehverdagen» og verdiprojektet «skal – skal ikke», som begge tar opp verdier, holdninger og samhandling mellom mennesker.

I Norge er det, så langt jeg kjenner til, ikke gjort tilsvarende landsomfattende undersøkelser vedrørende seksuell trakassering, slik som den representanten Lysbakken viser til i sitt spørsmål. Men forsker Svein Mossige ved NOVA har gjort en undersøkelse av Oslo-ungdoms holdninger til seksuelle krenkelser og overgrep. I NOVA Rapport 16:2001 redegjør han for denne undersøkelsen av 710 ungdommer i alderen 18-20 år. Her kommer det frem at ca. 30 pst. av jentene sier at de har blitt utsatt for seksuelle handlinger som de ikke ønsker. Dette er imidlertid snakk om mer enn trakassering – og omfatter alt fra voldtekt til mer diffuse handlinger.

På bakgrunn av nærmere rapportering på feltet vil jeg vurdere om det er behov for ytterligere undersøkelser i vårt land, slik som representanten Lysbakken tar opp i sitt spørsmål. Jeg vil dessuten bringe spørsmålet videre til Nettverks- og ressursgruppe i arbeidet mot seksuell utnyttning og seksuelle overgrep mot barn. Det er en arbeidsgruppe på statssekretærnivå, og den ledes av Barne- og familiedepartementet.

R a n v e i g F r ø i l a n d hadde her teke over presidentplassen.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg takker for svaret. Jeg er glad for at statsråden vil ta tak i dette.

De tallene som statsråden refererer til, er jo dramatiske tall, og dessverre er det liten grunn til å tro at de tallene vi ville fått i Norge, ville være spesielt annerledes enn dem vi har fått i Sverige. Desto større grunn skulle det være til å få fram slike tall, for å få mer fokus på problemstillingen.

Professor Ewa Menckel, som utførte denne undersøkelsen i Sverige, uttalte seg til Klassekampen den 10. august i år om konsekvensene av de tallene man har avdekket:

«– Mange opplever å bli deprimerte, får mageproblemer, hodeverk, angst, lav selvfølelse og lavere forhåpninger om fremtiden. Mange tør ikke å gå på skolen. På lang sikt kan det også føre til at mange ikke tar videre utdanning etter gymnaset, ...»

Dette er jo konsekvenser som er dramatiske, også for samfunnet. Jeg lurer på om statsråden kan si noe mer om

de tiltak man kan tenke seg å treffe i forhold til denne problemstillingen.

Statsråd Kristin Clemet: Det er viktig at vi nå undersøker nærmere hvilke behov vi har for å kartlegge situasjonen og eventuelt gjør det bedre. Men jeg kan jo sitere fra den norske rapporten jeg viste til, der det sies at man kanskje kan trekke to implikasjoner av de resultatene man kom frem til:

«(1) Aksept av holdninger til sex med barn og til voldtekt var forbundet med en forholdsvis liten tilslutning til egenskaper som handler om omsorg, vennlighet, ømhet og forståelse for andre.»

Det sies også at å bringe unge gutter og menn inn i funksjoner i samfunnet hvor de kan handle i overensstemmelse med disse begrepene, derfor kan være viktig og ha betydning på sikt.

Og det står videre:

«(2) Noen gutter uttrykker i mindre grad uenighet med holdninger som impliserer at ansvaret for å kontrollere guttens seksualitet legges på den kvinnelige partneren, og at seksualitet i liten grad er preget av gjensidighet. Dette viser at det er viktig at gutter involveres i samtaler om hva som er ønskelige former for gjensidige, seksuelle handlinger mellom ungdom.»

Dette gir kanskje noen indikasjoner på hvordan vi bør arbeide. Det arbeidet kan naturligvis skje i skolen, men det må selvfølgelig også skje på mange andre plan i samfunnet, også i den private sfære.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg er enig i disse vurderingene. I tillegg kan jeg nevne at den samme professor Menckel også har gjort en undersøkelse på hva slags tiltak elevene i Sverige kunne ønske seg. De tingene som blir nevnt mest, er at de vil ha mer informasjon om seksuell trakassering og konsekvensene av det, på skolen. De vil ha organiserte diskusjoner om det samt klarere regler i skolen for hva man kan si og ikke kan si.

Jeg vil gjerne ha statsrådens vurderinger av den type tiltak, om dette er noe som hun kunne tenke seg å ta opp i denne diskusjonen, og også hva slags tidsperspektiv hun ser for seg i forhold til når vi eventuelt kan få en slik kartlegging.

Statsråd Kristin Clemet: Umiddelbart synes jeg det høres ut som det er mye klokt i det representanten Lysbakken her sier. Vi vet vel egentlig stadig mer om hvor viktig det er med ledelse i skolen, ledelse i klassen, tydelige voksenroller, det å ha gode regler for atferd, det å gjennomdiskutere disse reglene, slik at man forstår hvorfor man har dem, og eventuelt ha et apparat for sanksjoner.

Jeg tror det ligger mye her, og jeg kan si at vi gjør mye innenfor dette feltet som også vil få implikasjoner for det vi nå snakker om. Jeg tør ikke her og nå gi noen tidsramme for eventuelle nye undersøkelser. Det må jeg eventuelt komme tilbake til. Det verdiarbeidet og det arbeidet som foregår i skolen når det gjelder ledelse, er et

kontinuerlig arbeid som det er lagt økt tyngde bak i den senere tid.

Presidenten: Vi går då tilbake til spørsmål 8.

S p ø r s m å l 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten John I. Alvheim til helseministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av helseministeren.

John I. Alvheim (FrP): Mitt spørsmål går til den ærede sosialminister, som besvarer det i stedet for helseministeren:

«Riksrevisjonen har uttalt sterk kritikk for oppfølgingen av psykiatriplanen i departementet. Det er dokumentert at de psykiatriske poliklinikkene kun behandler fra 0,8 til 1,4 pasienter pr. dag, og ventelistene bare øker.

Vil statsråden nå pålegge foretakene større faglig aktivitet ved de psykiatriske poliklinikkene?»

Statsråd Ingjerd Schou: Riksrevisjonen har påpekt svakheter i departementets plankrav til fylkeskommunene. Om departementet i større grad burde detaljstyrt planarbeidet i fylkeskommunene, er imidlertid et spørsmål med flere sider. Over mange år har det kommet signaler fra Stortinget om at staten ikke bør overstyre kommunesektoren. Departementet valgte å avholde møter med fylkeskommunene for å komme frem til enighet om hvilke utbyggingsprosjekter som burde realiseres. Fylkeskommunene har også fått skriftlig tilbakemelding på planene som har vært detaljstyrte. Dette har vært tidkrevende fordi planene var forskjellige.

Tiltak for å styrke tjenesten har vært satt i gang parallelt med planprosessen. Statistikk viser at aktiviteten innen psykisk helsevern for både voksne, barn og unge har økt i takt med økt ressursinnsats. Antall nyhenvisninger til psykisk helsevern har økt betydelig den senere tida, men samtidig har behandlingsaktiviteten holdt tritt med tilstrømmingen av nye pasienter. Det sentrale er ikke antall på venteliste, men faktisk ventetid for behandling.

Produktiviteten i psykisk helsevern for barn og ungdom har økt fra 1,2 til 1,4 tiltak pr. årsverk pr. dag fra 1998 til 2001, en økning på om lag 17 pst. I tjenesten for voksne har antall institusjonsopphold pr. årsverk økt med ca. 10 pst. Det må også sies at det utføres mye arbeid på poliklinikkene, som ikke uten videre blir registrert som konsultasjoner. Produktiviteten synes likevel å være lav både i poliklinikker for barn/ungdom og for voksne. Dette er også dokumentert i flere rapporter tidligere. Som en del av arbeidet med opptrappingsplanen har vi lagt til grunn nye virkemidler for å bedre dette. Det er bl.a. utarbeidet en håndbok i organisering og arbeidsformer i poliklinikker, og departementet har satt i gang et arbeid med gjennomgang av refusjonssystemet for poliklinikkene med sikte på å legge til rette for bedre ressursbruk og økt produktivitet.

Dette viser at det arbeides målbevisst med å styrke tjenestetilbudet innen det psykiske helsevernet, og at noe av

den fremstillingen av det psykiske helsevernet som har vært fremme i offentligheten, ikke gir et helhetlig bilde av utviklingen de siste årene. Når det er sagt, er utfordringene fremdeles store. Det er et dilemma at produktiviteten fremdeles er altfor lav ved poliklinikkene. Sykehusreformen legger til grunn en klarere styringsform av spesialisthelsetjenesten. Det er stilt klare krav om forbedringer på dette punkt allerede i styringsdokumentene for 2002 til de regionale helseforetakene. Dette skal følges opp ytterligere i 2003 med klare resultatkrav om en markert produktivitetsøkning i poliklinikkene, slik det også er varslet i St. prp. nr. 1.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Riksrevisjonen slår fast det mange av oss har sagt i lang tid, nemlig at kart og terreng innen psykiatriplanen ikke stemmer overens. Det er for meg uforståelig at departementet skal bruke hele to år på å godkjenne psykiatriplanene for kommunene og fylkeskommunene, og at departementet frem til dags dato ikke har vært i stand til å skaffe seg den fulle og hele oversikt over situasjonen innen psykiatrien. Det er et faktum, til tross for at vi har hatt en opptrappingsplan innen psykiatri som har vart i flere år.

Mener sosialministeren at den situasjonsbeskrivelse om psykiatrien som fremkommer i statsbudsjettproposisjonen, er korrekt og fyllestgjørende for den situasjonen som de psykiatriske pasientene i dag opplever?

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg har først og fremst lyst til å understreke at Riksrevisjonen ikke har uttalt sterk kritikk, men at det derimot er Aftenpostens ord.

Representanten Alvheim og undertegnede er helt enige om at produktiviteten må bedres. Når det gjelder dette, har vi sterke virkemidler nettopp fordi vi eier sykehusene, de regionale foretakene. Tidligere måtte vi i forhold til fylkeskommunen håndtere det på en annen måte. Nå har vi muligheter til å stille krav gjennom styringsdokumentene. Det er gjort allerede for 2002, og det vil følges opp, fordi det er et sterkt behov.

Jeg er helt enig med representanten i at vi må bedre produktiviteten, og det ligger klart inne i oppfølgingsplanen at den skal økes. Det er snakk om en klarere styring, og det er også stilt resultatkrav. Det er en bedring i produktiviteten, men det er ikke nok, og det skal følges opp ytterligere.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

En bedring i produktiviteten kan man vel neppe si det er når ventelistene bare øker. Man har dokumentert at man behandler fra 0,8 til 1,4 pasienter pr. dagsverk i de psykiatriske poliklinikkene. Da må noe være riv ruskende galt. Hva gjør alle disse folkene om dagen? Det burde departementet gå inn og kikke på, en må finne ut hvordan arbeidet egentlig foregår i klinikkene. Har de for stor frihet der? Jeg tror det er nødvendig at departementet nå griper inn i forhold til psykiatrien og sørger for en større

aktivitet og en større produktivitet når det gjelder pasientbehandlingen. Oppfatter jeg nå statsråden slik at dette vil bli nevnt i det styringsdokumentet som kommer til foretakene fra neste år?

Statsråd Ingjerd Schou: De tallene, fra 0,8 til 1,4, er tall som er hentet fra et brev, antar jeg, til SVs gruppe og gjelder én institusjon, Nic Waal. De faktiske tallene er fra 1 til 3.

Utgangspunktet er at styringsdokumentene inneholder klare krav til en forbedret produktivitet. Jeg har merket meg representantens synspunkter og spørsmål, og vil ta det med tilbake til helseministeren.

S p ø r s m å l 1 1

Fra representanten Åsa Elvik til fiskeriministeren:

«Fiskeridirektøren uttaler i høringsfråsegna si til dei føreslåtte driftsordningane i kystflåten at desse «vil i praksis kunne fungere som omsettelige kvoter ... Innføring av omsettelige kvoter i en eller annen form vil kunne ha utilsiktede konsekvenser både geografisk og med hensyn til flåtestruktur». Fiskeriministeren avviser i eit intervju med Bladet Vesterålen den 10. august at forslaget inneber omsettelege kvotar.

Korfor er statsråden og fiskeridirektøren usamde om dette?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt tilbake.

Spørsmåla 12 og 13 vert tekne opp etter spørsmål 23.

S p ø r s m å l 1 4

Britt Hildeng (A): «Fylkestrygdekontorene melder at om lag 95 pst. av tilretteleggingstilskuddene til bedrifter for å gi kompensasjon for utgifter arbeidsgiver har for å legge til rette for å tilbakeføre sykemeldte og funksjonshemmede til arbeidslivet, står ubrukt etter at ordningen har fungert i 9 måneder.

Hva vil statsråden gjøre for å få tatt i bruk de tiltak Stortinget har vedtatt, i et forsvarlig tempo?»

Statsråd Ingjerd Schou: Som et av tiltakene i intensjonsavtalen er det fra våren 2002 innført en ordning med tilretteleggingstilskudd. Tilretteleggingstilskuddet skal kompensere for virksomhetens merutgifter/merinnsats i forbindelse med konkrete bedriftsinterne tilretteleggings tiltak. Tilskuddet ytes med en dagsats på 250 kr og opp til 500 kr dersom arbeidsgiver kan dokumentere høyere utgifter. Tilskuddet kan ytes i kombinasjon med aktiv sykmelding, graderte sykepenger eller rehabiliteringspenger under arbeidstrening. Tilretteleggingstilskuddet kan også ytes for en arbeidstaker som står i fare for å bli sykmeldt.

Det er riktig at det innen utgangen av september 2002, dvs. etter at ordningen har fungert i seks måneder, var utbetalt 4,9 mill. kr i tilretteleggingstilskudd, hvorav 2 mill. kr var utbetalt bare i september. Dette viser at bruken øker, og jeg forventer fortsatt vekst utover høsten

etter hvert som tiltaket blir bedre kjent. Utbetalingen skjer etterskuddsvis, og dette innebærer også en viss treghet når det gjelder utbetaling. Ved utgangen av august var tilretteleggingstilskudd innvilget i til sammen 352 saker. Tilbakemeldingene Rikstrygdeverket har fått fra fylkene, er imidlertid positive. Tilskuddet oppfattes som et hensiktsmessig virkemiddel og blir brukt i en rekke forskjellige situasjoner. Disse omfatter bl.a. omorganisering av arbeidsoppgaver, opplæring i nytt arbeid og interne og eksterne kurs.

Tilretteleggingstilskuddet er et nytt tiltak, og det vil ta noe tid før det blir kjent og brukt i større målestokk. Arbeidslivssentrene, som er etablert i alle fylkene, informerer i ulike sammenhenger om virkemidlene i intensjonsavtalen. I forbindelse med at virksomhetene inngår samarbeidsavtale med trygdeetatens arbeidslivssenter, får de grundig informasjon om folketrygdens ulike virkemidler, bl.a. tilretteleggingstilskudd. Pr. 5. oktober har om lag 1 150 offentlige og private virksomheter, som omfatter om lag 18 pst. av alle arbeidstakere, inngått avtale. Ytterligere 1 200 bedrifter vil inngå avtale om kort tid. Virksomheter som inngår samarbeidsavtale, får en egen kontaktperson i arbeidslivssentrene som gir råd og veiledning i sykefraværarbeid generelt og i bistand i vanskelige enkeltsaker.

Rikstrygdeverket har lagt opp til en liberal bruk av tilretteleggingstilskuddet innenfor rammen av forskriften. Det er lagt stor vekt på at tilskuddsordningen skal brukes målrettet for å nå målene i intensjonsavtalen. For å få ordningen bedre kjent må i tillegg til trygdeetaten også partene i arbeidslivet i enda større grad enn hittil fokusere nettopp på informasjon om virkemidlene som ligger i intensjonsavtalen. Det er et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet og trygdeetaten både sentralt og på fylkesnivå, og jeg regner med at dette vil føre til at virkemidlene raskere blir kjent i virksomhetene.

Britt Hildeng (A): Statsråden gir en beskrivelse av en rekke gode tiltak som ligger i intensjonsavtalen, men det som er utgangspunktet, og det hun i liten utstrekning sier noe om, er hvorfor fremdriften med hensyn til å ta i bruk disse virkemidlene er så svak. Det virker som om det her ikke er tilstrekkelig trykk fra Regjeringens side. Men til tross for at man har kommet veldig kort i forhold til å bruke virkemidlene, understrekes likevel nødvendigheten av at vi får en evaluering ett år etter at avtalen er blitt iverksatt. Enkelte statsråder har også truet med reduksjon i sykelønnsordningen dersom en ikke oppnår resultater om 20 pst. reduksjon i sykefraværet. Da må jeg stille spørsmål om det er slik at det er ønsket om å endre sykelønnsordningen som gjør at Regjeringen ikke i større grad holder fremdriften når det gjelder bruken av de virkemidlene som er til disposisjon.

Statsråd Ingjerd Schou: La det ikke være noen tvil: En avtale er en avtale. Det som er viktig nå, er å få intensjonsavtalen til å virke, med de virkemidlene som ligger der. Svaret blir kort og godt: Nei, det er ingen skjult agenda for ikke å bruke virkemidlene, for så på en måte å

forskuttere en evaluering. Det ligger en evaluering i avtalen. Den skal vi ta når den tid kommer. Nå er det viktig å få avtalen til å virke, og det er viktig å få virkemidlene til å fungere der de skal. Det har gått kort tid. Vi har satt ekstra trykk på, og jeg ser også at bruken av nettopp tilretteleggingstilskuddet har økt i den senere tid. Men det er for tidlig å si noe nå. Vi følger det uansett. Vi ser gjerne at midlene blir brukt mer, for her ligger det midler og muligheter for nettopp å legge til rette for dem som trenger det særskilt på den enkelte arbeidsplass. Men da har også alle partene i intensjonsavtalen et ansvar for nettopp å gjøre dette kjent og for å få det til å virke der ute hvor det skal skje.

Britt Hildeng (A): Jeg takker for svaret.

Jeg er glad for det statsråden sier, at man ikke her har en skjult agenda. Men likevel er det slik at man har kommet veldig kort i forhold til å prøve ut de virkemidlene som ligger i intensjonsavtalen – én ting er tilretteleggingstilskuddet, en annen er lønnstilskuddet til bedrifter som rekrutterer funksjonshemmede. Å styrke Rikstrygdeverket med 600 nye stillinger er noe som også henger etter. Det er få store, tunge, statlige bedrifter som er inkludert som IA-bedrift. Det samme er tilfellet innenfor privat sektor, hvor en har veldig få som er tegnet som IA-bedrifter.

På denne bakgrunn og for at man skal få tid til prøve virkemidlene før man evaluerer, vil jeg spørre om statsråden vil bidra til at man får utvidet fristen for evaluering. Nå er det gått ni måneder siden avtalen ble inngått. Det er tre måneder igjen, og man vet at man henger etter i forhold til å stille opp med de virkemidlene som var forutsatt.

Statsråd Ingjerd Schou: En avtale er en avtale. I avtalen som er inngått mellom partene, ligger det også en forpliktelse til å evaluere den, med de erfaringene vi da har, gitt de virkemidlene som er stilt til rådighet, og den oppslutningen den har fått. Alle arbeidslivssentrene er på plass i samtlige 19 fylker. Vi har fått tilbakemelding om at dette fungerer veldig godt. Det som er noe av utfordringen, er at vi ser at det er store forskjeller mellom fylkene i forhold til å inkludere både offentlige og private bedrifter. Dette er også noe vi følger opp, for det viktigste nå er å få avtalen til å virke og få flere til å slutte opp om den.

S p ø r s m å l 1 5

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Steinar Bastesen til nærings- og handelsministeren, vil bli svara på av kommunal- og regionalministeren som rette vedkomande.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren som jeg forstår vil bli besvart av kommunalministeren:

«Utenlandske fartøy kan seile fra havn til havn i Norge med last, i motsetning til NIS-registrerte. Disse fartøyene slipper å betale mange av de skatter og avgifter

som NIS-skip må betale. Dette fører til urimelige konkurranseforhold. Det sjekkes heller ikke om de ansatte på disse utenlandske fartøyene har arbeids- og oppholdstillatelse i Norge.

Hvorfor sjekkes ikke dette i større utstrekning, og hva vil statsråden gjøre for å rette opp i dette?»

Statsråd Erna Solberg: Jeg er oppmerksom på at politidistriktene i ulik grad ser ut til å foreta kontroll av oppholds- og arbeidstillatelse på utenlandske skip som går på norske havner. Jeg har også forstått at dette i hovedsak skyldes en usikkerhet om hvordan reglene som i dag eksisterer, skal forstås og dermed tolkes, og hvordan de skal kunne gjennomføres. Departementet jobber derfor for øyeblikket med å klargjøre og gjennomgå reglene for å få et mer håndterlig regelverk som også kan gjennomføres. Jeg har lyst til å understreke at det arbeidet er vanskelig, fordi utlendingsloven § 6 stiller krav om arbeidstillatelse for arbeid som utføres av utlendinger i riket, men samtidig skal dette tilpasses de internasjonale avtaler som vi har. Der er det også helt klart at de internasjonale avtaler og forpliktelser vi har, innebærer at vi skal være tilbakeholdne med å stille krav til arbeidstillatelse for mannskap på utenlandske skip som går i flere norske havner, og som samtidig betjener havner utenfor Norge. Dette samsvarer med det norske prinsippet og holdningen til flaggstatprinsippet og den internasjonale praksisen som Norge har lagt opp til.

Det har vært vanskelig for politiet å håndheve lovverket slik som det er i dag, fordi det har krevd klarere regler. Departementet er nå i gang med å arbeide med regler, og vurderer da spørsmålene om man skal unnta – for det er en unntaksparagraf i utlendingsloven – dette området fra kravet om arbeidstillatelse, eller om man skal lage mer praktikable regler på området som politiet faktisk kan følge opp. Det er faktisk slik at dagens praksis med ikke å kontrollere dette har utviklet seg og eksistert i stort sett alle år siden vi fikk dagens utlendingslov, men det har vært sterke krefter som har ønsket at vi skulle gjøre endringer på området, og de har vist til denne ulike behandlingen. Jeg har lyst til å understreke at ulik behandling nok først og fremst ikke gjelder NIS-registrerte skip, men NOR-registrerte skip, som i dag er de som trafikkerer langs kysten, og som opplever at de utenlandske skipene kan ha lavere kostnader på grunn av bemanning fra hjemland eller andre utland.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg takker statsråden for svaret.

§ 6 i utlendingsloven har følgende ordlyd:

«Utlending som akter å ta arbeid mot eller uten vederlag eller som vil drive ervervsvirksomhet i riket, må ha arbeidstillatelse.»

Videre står det i en utdyping fra Utlendingsdirektoratet:

«Utenlandsk mannskap om bord på skip som driver virksomhet i Norge ved at de går i norsk innenriksfart, må som hovedregel ha arbeidstillatelse. Unntatt herfra er personer omfattet av EØS-avtalen. Med innenriks-

fart menes i denne forbindelse skip som går mellom norske havner og som da tar om bord gods/passasjerer i en havn og leverer godset/setter av passasjerene i en annen norsk havn. Det sondres her ikke mellom norsk og utenlandsk registrerte skip.»

Hvis Kommunaldepartementet trenger hjelp, er det hjelp å få hos Fraktefartøyenes Rederiforening, og jeg skal gjerne bistå med å få den hjelpen. Her gjelder loven som ble vedtatt av odelsting og lagting, og den må gjelde like mye for Kommunaldepartementet og Skipskontrollen som den gjelder for oss representanter som er i denne sal.

Statsråd Erna Solberg: Det er altså slik at det ikke er helt klart at § 6 i utlendingsloven bare kan tolkes ut fra ordlyden der; den må også fortolkes i lys av de internasjonale forpliktelsene vi har. Det betyr at når det gjelder de båter som ikke bare går mellom norske havner, men som også betjener havner utenfor Norge, skal det ikke nødvendigvis stilles krav til arbeidstillatelse etter dagens lovverk. Det er derfor det har vært vanskelig å trekke disse grensegangene. Men vi regner med å kunne konkludere på hvordan de skal trekkes i løpet av relativt kort tid. Vi har nå arbeidet oss igjennom problemstillinger knyttet til dette, og er like før å kunne fatte en beslutning og avklare situasjonen. Men jeg har lyst til å minne om at denne situasjonen har vært uklar siden loven kom. Og det som er praksisen i dag på politikamrene, er den praksisen som har vært i alle disse årene. Nå skal vi sørge for at vi får en praksis og en rettsstilstand som stemmer overens.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg takker på nytt for svaret.

Jeg undres ikke over at NOR-fartøy, og også de fleste rederiene, ligger med brukket rygg, når de må betale to tredjedeler mer i omkostninger for å ha mannskap om bord i fartøyene. I tillegg bunkrer de utenlandske fartøyene uten moms og uten de avgiftene som er pålagt i Norge.

«Utlendingsloven § 49 omtaler nærmere lovens geografiske utstrekning. Skip som driver innenriksfart kommer derfor inn under loven, og utlendinger som arbeider om bord på skip, må ha arbeidstillatelse. Og her er det likegyldig hvilken nasjon skipet er registrert i.» Jeg siterer her Bodø lensmanns- og politiforvaltning. De sier videre:

«Det bør etter dette være rimelig greit å slå fast at utlendinger om bord i norsk eller utenlands skip, som seiler i innenriks fart, skal ha oppholds- og arbeidstillatelse.»

Hvis jeg har en rakett som går ut på dato, eller jeg har et medisinskrin som går ut på dato, så kan du være hellig overbevist om at Skipskontrollen er på meg med en gang og får det rettet opp. Men når det gjelder arbeids- og oppholdstillatelse for utenlandske arbeidere om bord på utenlandske skip i norske farvann, skal det ikke være slik! Hvordan går det an?

Statsråd Erna Solberg: Jeg har lyst til å understreke at jeg er enig i at den situasjon som vi har vært oppe i

hvor vi ikke har praktisert loven, ikke har vært god. Derfor må vi sørge for at praksis og lov stemmer overens. Men det er altså ikke så enkelt, for mange av de utenlandske båtene som går mellom norske havner, betjener også havner i andre land og tar mellomcabotage på disse strekningene. Det som er vesentlig for Norge, er at Norge også har andre skipsfartsinteresser, hvor nettopp norske båter i NIS-registeret som ikke går på norske havner, er avhengige av at andre land også praktiserer muligheten for at båter som kommer fra utlandet, kan trafikere kysten deres med mellomlast. Hvis vi skulle fjerne den muligheten, ville vi være med på å begrense den absolutt største delen av norsk skipsfart, nemlig NIS-flåten sin mulighet til å ha lønnsomhet på en del av transportstrekningene i andre deler av verden. Derfor er vi også nødt til å se på helheten i hvordan vi skal praktisere og gjennomføre NIS-lovreglene. Men jeg lover representanten at dette skal bli avklart ganske snart, og da skal vi få et regelverk som kan praktiseres.

S p ø r s m å l 1 6

Søren Fredrik Voie (H): «Passasjerene med fergene til og fra Lofoten har i sommer opplevd ventetider på opp mot et døgn for å kunne komme med bil til og fra Lofoten. Spesielt lange ventetider har det vært i fergesambandet mellom Bodø og Lofoten. Lofoten er et av Norges mest attraktive reise- og feriemål, nasjonalt og internasjonalt. Ventetidene i fergekø i sommer har vært helt uakseptable.

Hva vil statsråden gjøre for å forbedre fergekapasiteten til og fra Lofoten før neste reiselivssesong i 2003?»

Statsråd Torild Skogsholm: Statens utgifter til riksvegferjedriften har økt betydelig de siste årene. For 2003 er det i statsbudsjettet foreslått en bevilgning på vel 1 090 mill. kr Det er om lag på nivå med bevilgningen for 2002, og dette ventes å føre til at tilbudet i hovedsak videreføres i 2003 som for 2002.

Når det gjelder ferjekapasiteten i Lofoten, er det slik at ferjetrafikken er vesentlig høyere i de tre sommermånedene enn i resten av året. Årsaken til dette er den store turiststrømmen til området i sommerperioden. Dersom man ser på trafikken i resten av året, oppfyller ferjekapasiteten Statens vegvesens servicemål i forhold til antall gjenstående biler.

Statens vegvesen arbeider for å effektivisere riksvegferjedriften, bl.a. gjennom økt bruk av anbud, som Stortinget åpnet for i vår etter forslag fra Regjeringen i den nye loven om yrkestransport. Jeg er opptatt av at eventuelle gevinster av dette arbeidet kan nyttes til forbedringer i tilbudet.

På denne bakgrunn vil jeg arbeide for at ferjesambandene i Lofoten skal få en forbedring av kapasiteten totalt sett sommeren 2003. Dette vil kunne skje ved at en ferje fra Rogalandsområdet som frigis når en ny katamaran settes i drift i sambandet Stavanger–Tau i mai 2003, rokeres til ferjesambandene i Lofoten.

Søren Fredrik Voie (H): I sommer opplevde vi på sambandet Bodø–Røst og Værøy–Moskenes en trafikkøkning på henholdsvis 15 pst. og 19,8 pst. i månedene juni og juli. Så det er ikke bare det at kapasiteten er dårlig slik den er i dag, men kapasiteten blir dårligere på grunn av en betydelig trafikkøkning. Gjenstående biler i sambandet utgjorde i juli måned 8,2 pst. Svolvær–Skutvik, som er det andre hovedsambandet, hadde et gjenstående snitt på 24,7 pst. og en trafikkøkning på over 30 pst.

Jeg vil takke statsråden for et positivt svar, der hun griper fatt i problemet og søker å utbedre det. Slik situasjonen er nå, er den sterkt til hinder for det lokale næringslivet, som har mye av sin inn- og utfrakt på sommerstid. I tillegg går det faktisk ut over Norges renomme som reisemål når turister kjører fra Sør-Europa og står ett døgn i kø for å komme til det endelige målet. Jeg tviler på at statsråden eller norske samferdselsmyndigheter for øvrig ville ha akseptert en slik ventetid på andre deler av det norske trafikksambandet.

Statsråd Torild Skogsholm: Det er helt riktig, som representanten Voie peker på, at det er mange biler som står igjen i disse sommermånedene. Det er selvfølgelig et vanskelig dilemma at det er så stor forskjell på kapasitetsbehovet vinter og sommer.

Jeg må si jeg synes det er veldig gledelig at vi har denne trafikken, og at Lofoten er et veldig populært reisemål for mange om sommeren. Derfor er jeg opptatt av at vi skal finne en best mulig løsning på dette, og Statens vegvesen har et arbeid på gang for å legge til rette for en løsning her.

Søren Fredrik Voie (H): Jeg synes også det er veldig positivt at statsråden følger opp henstillingen fra Stortinget om å legge ut riksvegsamband på anbud. Vil det også bli gjort et arbeid slik at fergesambandet i Vestfjordbasenget kan komme ut på anbud, både når det gjelder frekvens, anløpssteder og et mest mulig rasjonelt opplegg som tjener både lokalbefolkning, næringsliv og internasjonalt reiseliv?

Statsråd Torild Skogsholm: Hensikten med å legge disse ferjetilbudene ut på anbud er nettopp at vi skal hente ut en gevinst, og at vi tror det er til nytte for folk uansett om det er i Vestfjorden eller i andre deler av landet. Det er ikke noe mål i seg selv å ha anbud for anbudets skyld, men nettopp for å oppnå en gevinst ved å gi et bedre tilbud til dem som er avhengige av denne transportformen.

S p ø r s m å l 1 7

Geir-Ketil Hansen (SV): «Statoil har besluttet å overføre transport av propangass til Nord-Norge (Mosjøen) fra jernbane til vei. Begrunnelsen er ifølge Statoil at NSB Gods ikke har gitt et tilfredsstillende transporttilbud. Gasstransport på vei medfører en sikkerhetsrisiko, i tillegg er dette i strid med de miljøpolitiske målsettingene om å overføre mer godstransport fra vei til jernbane.

Vil statsråden ta initiativ for å finne en løsning, slik at denne gasstransporten fortsatt kan fraktes med jernbane?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg fikk et liknende spørsmål i januar i år fra representanten Inge Ryan. Som jeg viste til da, er det min oppgave å sikre rammevilkår innenfor de ulike transportsektorene som fører til en transportfordeling som er til beste for samfunnet som helhet. Jeg vil derfor fortsette arbeidet med å se på om sektorenes rammebetingelser er de rette i dag, herunder infrastrukturkapasitet og avgiftsbelastning. Jeg kan imidlertid ikke gripe direkte inn i godstransportmarkedet ved å gi pålegg om bedrifters valg av transportløsninger.

CargoNet, som eies av NSB og svenske Green Cargo, og som er hovedaktør innen gods på det norske jernbaneliknet, har opplyst at de transportene representanten Hansen viser til, tidligere kom fra Statoils gassanlegg i Sverige. Statoil har imidlertid endret sin interne logistikk, noe som betyr at de vil ta gassen fra andre anlegg, og etter det jeg har fått opplyst, ha et mellomlager i Hommelvik og Stjørdal 2–3 mil nordøst for Trondheim. CargoNets nærmeste godsterminal er Trondheim, slik at om gassen skal gå med tog, må den fraktes på vegen inn til Trondheim før den går med toget nordover.

Jeg er kjent med at CargoNet lenge var i dialog med Statoil om en kombinert løsning hvor semihengere/containere løftes på toget i Trondheim for transport til Mosjøen. Jeg konstaterer at denne løsningen ikke er funnet tilfredsstillende fra Statoils side. Distansen Hommelvik/Stjørdal–Mosjøen via Trondheim blir ikke lang nok til at toget kan konkurrere med bilen, som kan kjøre denne distansen direkte uten å måtte ta omvegen om Trondheim.

Når det gjelder sikkerhetsrisiko med at denne transporten går på veg, vil jeg vise til at det arbeides kontinuerlig for å forbedre vegstandarden på E6 på strekningen mellom Trondheim og Fauske. De viktigste prosjektene som pågår på den aktuelle strekningen Trondheim–Mo i Rana, er omlegging av vegen forbi Steinkjer og tunnel gjennom Korgfjellet. I tillegg vil det bli gjennomført en rekke mindre tiltak i Nordland med sikte på breddeutviding og forbedring av kurvatur for å kunne bedre framkommeligheten for tungtrafikken og dermed redusere risikoen for ulykker.

Geir-Ketil Hansen (SV): Jeg kan ikke si at jeg var fornøyd med svaret, for det ligger ikke noe i svaret om at statsråden vil følge opp og forsøke å bidra til at denne transporten fortsatt skal gå med jernbane.

Statsråden viste til at hun hadde svart på et liknende spørsmål i januar i år, og at hun ser det som sin primære oppgave å bidra til at rammevilkårene for godstransporten blir i overensstemmelse med målsettingen i Nasjonal transportplan.

Det har vært behandlet et revidert nasjonalbudsjett og lagt fram et nytt statsbudsjett siden januar. Da er det fristende å spørre statsråden: Hvor i statsbudsjettet i år fin-

ner vi igjen tiltak som skal bidra til at mer gods går over fra vei til jernbane?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg føler at vi er inne på et stort og interessant og omfattende spørsmål, som går utenom det konkrete spørsmål jeg har fått. Jeg kommenterer det gjerne likevel. Det er viktig at vi ikke minst på jernbanesiden holder infrastrukturen ved like, og når vi skal prioritere hardt i et stramt budsjett, har vi prioritert slik innenfor jernbanen for neste år.

Videre har jeg lyst til å komme med en kommentar i forhold til det som er spørsmålet i dag. Jeg mener fortsatt at det ikke vil være riktig av meg som statsråd å ta beslutninger for ulike virksomheter om hvilke logistikk løsninger de skal gå inn for. Spesielt hvis det betyr både omveier og ekstra kostnader, er det heller ikke sikkert at samfunnet er tjent med det. Det er viktig at vi legger til rette for gode løsninger for både bedrifter og miljø, men vi kan ikke gi pålegg som medfører kostnader og kanskje miljøvirkninger for både bedrifter og samfunn som vi ikke ønsker.

Geir-Ketil Hansen (SV): Vi har jo her å gjøre med et tilfelle – og det er jo ikke det første, det har vært andre tilfeller også – hvor transport av gass, propangass, altså farlig last, blir overført fra jernbane til vei. Jeg vil da gjerne til slutt stille følgende spørsmål: Når man ser at utviklingen kanskje går den veien at transport av farlig last blir overført til vei, i dette tilfellet i et område med dårlig vei og skiftende klimatiske forhold, hva vil statsråden gjøre konkret for å snu denne utviklingen?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er opptatt av at vi skal finne de beste løsningene for transport av farlig gods, og det tror jeg også representanten Geir-Ketil Hansen er opptatt av. Jeg vil derimot være forsiktig med å pålegge bedrifter løsninger som kanskje betyr en større risikofaktor fordi man både må transportere en del på veg og man må søke å finne en jernbaneløsning, og det resulterer i en enda lengre transport av farlige stoffer.

Jeg kommer i mitt videre virke til å være opptatt både av å legge til rette for miljøvennlige transporter og av sikkerheten, ikke minst sikkerheten når det gjelder transport av farlig gods. I den forbindelse er utbedring av vegstandarden også veldig viktig, for vi kommer ikke unna at en del transport av farlig gods vil skje på veg uansett. Vi må altså tenke både jernbane og veg.

S p ø r s m å l 1 8

Kent Inge Stenberg Ryen (Sp): Jeg vil gjerne stille samferdselsministeren følgende spørsmål:

«Samferdselsministeren er i ferd med å nedsette en arbeidsgruppe som skal se på dagens trafikkopplæring i skoleverket.

Synes statsråden at den ordinære føreropplæringen bør inkluderes mer i skolen, og vil statsråden ta initiativ til at den arbeidsgruppe som nå nedsettes, også vurderer

ulike tiltak for å integrere slik opplæring i grunnskole og videregående skole?»

Statsråd Torild Skogsholm: Barn og unge er en ut-satt gruppe i trafikken, og jeg ser det som meget viktig å gi disse gruppene bedre forutsetninger for å ferdes trygt i trafikken.

Etableringen av arbeidsgruppen for trafikkopplæring i skoleverket er en oppfølging av Nasjonal transportplan – NTP. Gruppen skal se nærmere på behovet for forbedringer av trafikkopplæringen i skoleverket som en del av arbeidet med å bedre trafikksikkerheten på veiene. Arbeidsgruppen skal i utgangspunktet ikke se på føreropplæring, herunder f.eks. den mopedføreropplæring som tilbys på enkelte skoler. Med denne nye arbeidsgruppen ønsker jeg å sette i fokus den opplæringen som skjer før førerkortaldere, og som vil gi økt trafikkforståelse og bedre holdninger til trafikken hos barn og ungdom. Jeg synes derfor ikke det er riktig å endre denne arbeidsgrup-pens mandat slik at fokus tas bort fra dette viktige spørsmålet. Den mer spesifikke opplæringen for førere av motorkjøretøy som representanten Ryen nevner, er likevel åpenbart viktig for trafikksikkerheten på norske veier. En stor andel av ulykkene i Norge skyldes førerrelaterte faktorer, herunder høy fart. I henhold til Nasjonal transportplan arbeider Vegdirektoratet nå med omlegging av dagens føreropplæring. Som første del av dette tar jeg sikte på å innføre et trafikalt grunnkurs med felles stoff for alle som skal ta førerkort for lette kjøretøyklasser, dvs. moped, motorsykkel og personbil.

Dette trafikale grunnkurset vil gi innledende kunnskap om trafikksystemet, samhandling mellom trafikanter samt risikoforståelse. Fokuset rettes mot holdninger i trafikken og er ment å gi deltakerne økt refleksjon og bevisstgjøring om sikker atferd i trafikken. I forbindelse med innføringen av et slikt kurs ser jeg det som naturlig i samarbeid med Utdannings- og forskningsdepartementet å arbeide for at et slikt kurs kan tilbys som valgfag i skoleverket.

Jeg kan forsikre om at departementet og Statens vegvesen arbeider aktivt med å bedre føreropplæringen ut fra de føringer som ligger i Nasjonal transportplan. I det videre arbeidet med omleggingen vil jeg også vurdere nærmere de forhold representanten Ryen tar opp, og jeg tar absolutt med meg innspillet.

Kent Inge Stenberg Ryen (Sp): Det er mange måter å drive trafikksikkerhetsforebyggende arbeid på, også gjennom skolen, og det skjer til en viss grad allerede i dag. Det finnes allerede et nasjonalt valgfag som heter trafikk- og bilføreropplæring, som tar for seg teoridelen i føreropplæringen. Når vi vet at teorikurs ikke lenger er obligatorisk, og at det fører til at mange unge velger ikke å ta det, i og med at det medfører en kostnad på kanskje 1 000-2 000 kr ekstra, ser jeg på dette å tilby et slikt kurs gjennom skolen som en kostnadseffektiv måte å drive trafikkopplæring på. Hvordan vil statsråden da gå fram for å koordinere dette trafikale grunnkurset som hun snakker om, i forhold til det tilbudet som allerede eksis-

terer? Og hvordan kan vi sikre at også andre elementer ved den trafikkopplæringen som allerede tilbys eldre elever i skolen i dag, ivaretas?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg føler litt behov for å skille mellom det som går på føreropplæring, som representanten Stenberg Ryen er opptatt av – som jeg synes er veldig viktig, og som vi har et stort arbeid i gang på, både i departementet og i Vegdirektoratet – og det som går på opplæring av barn og ungdom, helt fra barnehage og opp til videregående skole, når det gjelder trafikk og trafikk-atferd.

Når det gjelder føreropplæringen, krever den litt andre kunnskaper enn dem som gjelder for andre typer trafikanter, det være seg syklist eller fotgjenger.

Når det gjelder teorikurs, er jeg helt enig med representanten Stenberg Ryen i at det er behov for å ha en skikkelig teoretisk plattform, uansett om man skal ha opplæring på moped, motorsykkel eller bil. Dette arbeides det med i Statens vegvesen, slik at vi skal være sikre på at vi har et system som ivaretar de teoretiske kunnskapene.

Kent Inge Stenberg Ryen (Sp): Jeg takker for svarene så langt. Jeg tror både statsråden og jeg innser at det er et behov for å se på trafikkopplæringen i skolen som en helhet. Det er også andre forhold enn bare å tilby teorikurs som valgfag som inngår i dette. Det kan f.eks. også dreie seg om fraværsreglement, om hva slags type fravær som skal føres på vitnemålet, om fravær i kjøretimer skal kunne inngå i en pott som ikke skal komme på vitnemålet, og slike ting. Jeg hadde håpet at statsråden kunne slå to fluer i en smekk når hun nå først nedsetter en arbeidsgruppe som skal se på trafikkopplæringen i skoleverket, slik at alle disse forholdene kunne bli sett på og ivaretatt. Jeg lurer på: Hva er hennes plan for å inkludere også de høyere klassetrinnene i grunnskolen og videregående skole?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg synes jeg har fått mange konstruktive bidrag her når det gjelder trafikkopplæring, og jeg kommer til å ta dem med meg.

Når vi nedsetter denne arbeidsgruppen, er det for at den skal se på den trafikkopplæringen som går på det ikke å være fører. Det jeg er veldig opptatt av, er at vi skal få videreutviklet f.eks. at barn skal lære å oppføre seg som syklist i trafikken. I dag finnes det ikke en enhetlig måte å gjøre dette på. Skolene gjør det forskjellig, og foreldrene vet ikke hva slags opplæring barna har fått, og hvilket ansvar de f.eks. har. En rekke slike aspekter er det grunn til at vi går gjennom og får avdekt, slik at vi kan finne ut hvordan vi går videre.

Når det gjelder føreropplæringen, er det et større arbeid på gang i forhold til hvordan vi kan ivareta både hensynet til teorisiden, som representanten Stenberg Ryen er opptatt av, og som er veldig viktige, og det som går på praktisk erfaring.

Jeg kommer til å ta med meg de innspillene jeg har fått her, og vil se på dem også i forhold til det arbeidet som pågår med å legge til rette for føreropplæringen.

S p ø r s m å l 1 9

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har et spørsmål til vår ærede kommunal- og regionalminister:

«Utlendingsdirektoratet (UDI) har nå besluttet å plassere et asylmottak for personer i alderen 0 til 15 år på Vårli i Moss. Kommunen er uten innflytelse, i tillegg til at naboer og andre berørte føler seg overkjørt. Lokalbefolkningen har protestert mot etableringen, og underskriftslistene er sendt UDI og kommunen.

Mener statsråden det lokale selvstyret blir godt nok ivare tatt når UDI inngår avtaler med privat utleier/selger uten at kommunen eller berørte innbyggere kan innvirke på beslutningen?»

Statsråd Erna Solberg: Spørsmålet om hvorvidt det kommunale selvstyret er svekket i forbindelse med etablering av statlige mottak, har vært reist ved flere anledninger, bl.a. ved behandling av et Dokument nr. 8-forslag fra representanten Jan Simonsen 18. april i år. Representanten Simonsen foreslo da at staten ikke skal kunne opprette asylmottak i en kommune hvis kommunen ikke ønsker det. Alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, gikk imot dette og fastslo at det er et nasjonalt ansvar der kommunene ikke kan ha vetorett.

Norge er forpliktet etter internasjonale avtaler og konvensjoner til å behandle asylsøknader og gi vern til dem som har behov for beskyttelse. UDI har ansvar for at det til enhver tid er tilstrekkelig med mottaksplasser, og som kjent må mottakene være plassert i en eller annen kommune. For Utlendingsdirektoratet er det viktig å etablere et godt samarbeid og en god dialog med vertskommunene og naboene. Men i enkelte situasjoner, når tilstrømningen tilsier at det må etableres nye mottak i stort tempo, må Utlendingsdirektoratet likevel ha mulighet til å gjøre det.

Det har til nå i år kommet rundt 600 enslige mindreårige asylsøkere til Norge. Til sammenligning har det hvert av de siste årene kommet rundt 550 enslige mindreårige. Aldersgruppen 0-15 år utgjør ca. 10 pst. av de enslige mindreårige søkerne.

Det foregår nå også en differensiering av tilbudet til de enslige mindreårige asylsøkerne. Mottaket utenfor Moss, som representanten refererer til, er et ledd i denne differensieringen. Mottaket skal ha 25 plasser og skal innkvartere enslige mindreårige fra 0 til 15 år. Etableringen er i tråd med St. meld. nr. 17 for 2000-2001 Asyl- og flyktningpolitikken i Norge og synspunktene til komiteens flertall i Innst. S. nr. 197 for samme år. Der fastslo man at tilbudet til de yngste enslige mindreårige bør styrkes ved at det etableres egne avdelinger med styrket bemanning for denne gruppen. Vi har også en avdeling for denne aldersgruppen i Flora kommune i Sogn og Fjordane. Siden mange av barna har familie i østlandsområdet, var det ønskelig med en avdeling også her. Dette vil være landets minste asylmottak. Det vil være døgnkontinuerlig bemanning med kvalifisert personale. Innflyttingen skal skje gradvis, noe som vil gi kommunen bedre tid til sine

forberedelser. Barna skal ha mest mulig normal tilværelse, med skolegang, lekser, lek og fritidssysler.

Mottaksetableringer vil ofte være omstridt, særlig hvis mottakene er store. Men frykten for dette mottaket, som altså er landets minste, med plass til inntil 25 av de aller minste av de enslige mindreårige, har jeg liten forståelse for.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Vi begynner nå etter hvert å se en del langsiktige konsekvenser og virkninger av en altfor liberal asyl-, innvandrings- og flyktningpolitikk, og jeg er fullstendig klar over det regelverket som stortingsflertallet stiller seg bak. Men når det kommer protester fra hele landet, og vi vet at det til dette mottaket som statsråden betegner som meget lite, sannsynligvis vil komme barn og unge med sterke traumer, og vi erfaringsmessig vet at kriminaliteten øker, antall vinningsforbrytelser øker og det blir bråk og uroligheter i nærområdene, burde man ikke da i hvert fall vurdere å plassere asylmottak litt vekk fra byene, tettstedene og sentrum for å forsøke å motvirke noen av disse negative konsekvensene og virkningene?

Og en annen ting: Burde man ikke ta befolkningen med på råd – jeg vet jo at man må plassere dette et eller annet sted – slik at dette kan foregå litt mer smidig og fleksibelt i nærområdene?

Statsråd Erna Solberg: Det er klart at målsettingen burde ha vært at vi skulle kunne gjøre dette på en måte som var bedre i forhold til å skape aksept, og ha tid rundt etableringen av de enkelte mottakene og skape gode forhold både mellom naboer og kommuner. Det er ikke alltid mulig å gjøre det. Blant annet har det i år vært behov for å etablere relativt mange asylmottak, spesielt fra høsten i fjor frem til våren i år.

Når det gjelder mottak for enslige mindreårige asylsøkere, er det etter min oppfatning meget viktig at de får egne mottak, og når vi har mangel på egne mottaksplasser, ikke minst for den mest sårbare gruppen – det er her snakk om barn mellom 0 og 15 år – synes jeg ikke at den lekser av konsekvenser som nå representanten Hedstrøm sier er en følge av asylmottak andre steder, er riktig i forhold til akkurat denne gruppen, og at det nødvendigvis er belegg for det man sier. Det er snakk om 25 barn under 15 år som skal ha tett oppfølging i døgnbemannet kompetanseinstitusjon, som er sterkere enn noe av det vi har på andre asylmottak, og vi kan ikke si at de skal plasseres langt inni skauen. Vi skal sørge for at disse barna har normale rettigheter som blir oppfylt også i vårt samfunn.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg vil si til statsråden at det finnes en mellomting mellom å plassere dem i svarsteste skauen og i et tett byområde, så vi behøver ikke overdramatisere dette.

En annen ting er at Moss kommunes representanter selv har uttalt at det blir betydelige utfordringer, særlig når det gjelder utdanning for disse barna.

(Hedstrøm)

Jeg leste et skriv fra Kommunenes Sentralforbund som viser at der det er barn og ungdom som er veldig ressurskrevende, dekker ikke staten de totale utgiftene. De overkjører kommunen når det gjelder plassering av mottak, men de følger ikke opp med tilstrekkelige midler. Vil statsråden sørge for at dette mottaket får dekket alle utgiftene av staten?

Statsråd Erna Solberg: Vi vil alltid ha en dialog med kommunene om kostnadene knyttet til de tilbud kommunene skal gi i forbindelse med et mottak. Dette er et spesielt mottak, som er meget annerledes enn de fleste andre asylmottak. Det er klart at vi skal ha en fruktbar diskusjon med Moss kommune om hvilke merbelastninger som måtte komme. Vi betaler bl.a. for både skolegang og for barnehageplass til dem som er i den alderen at de har behov for tilbud om det.

Men samtidig har jeg lyst til å understreke at jeg synes at debatten som har vært i Moss, er relativt uartig. Jeg synes også representanten Hedstrøms andre spørsmål her i stedet bygde opp under en rekke fordommer. Jeg kan ikke se at han har belegg for det han sa knyttet til mottak for de svakeste, for de yngste og med den typen bemanning som det har vært snakk om her. Jeg synes dette bærer litt preg av at det blir nørt opp under grums. Vi må vel si det sånn at når det kommer barn mellom 0 og 15 år uten sine foreldre til dette landet, må vårt samfunn ta vare på dem og sørge for at de får oppfylt de rettigheter som de har i forhold til barnekonvensjonen. Det skal dette mottaket gjøre. Et vanlig mottak vil ikke være tilfredsstillende for å dekke disse barnas behov.

S p ø r s m å l 2 0

Henrik Rød (FrP): Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I Rygge kommune blir en grunneier nektet å starte utbygging av Heimdal-området på tross av at det foreligger både stadfestet reguleringsplan og godkjent bebyggelsesplan for formålet. Fra kommunens side henvises det til bestemmelser om utbyggingstakt, som man ønsker å behandle i forbindelse med kommuneplanen. Tomteutbyggingen blir således utsatt til kommuneplanen er endelig vedtatt.

Har kommunen hjemmel for å avslå byggesøknaden når den er i henhold til stadfestet reguleringsplan og godkjent bebyggelsesplan?»

Statsråd Erna Solberg: Dette spørsmålet ligger i grenselandet mellom planregler og byggesaksregler, dvs. miljøvernministerens og mitt kompetanseområde, men jeg skal svare på vegne av begge.

Når en byggesøknad er i overensstemmelse med vedtatt reguleringsplan og bebyggelsesplan, har søker rett til å få innvilget søknaden. Det er det som ligger i at plan- og bygningsloven er en såkalt ja-lov. Det kan likevel være at reguleringsplanen inneholder bestemmelser om utbyggingstakt, såkalte rekkefølgebestemmelser. Hvis

slike bestemmelser f.eks. inneholder krav om at noe annet må bygges før det aktuelle feltet, gir det kommunen hjemmel til å avslå søknaden. Søknaden vil dermed ikke oppfylle kravene i reguleringsplanen.

Jeg forstår imidlertid spørsmålet slik at det ikke er slike bestemmelser i reguleringsplanen som er til hinder for den aktuelle utbyggingen, men at kommunen arbeider med bestemmelser i forbindelse med kommuneplanen, og at ny kommuneplan ikke er vedtatt. I slike tilfeller kan ikke kommunen uten videre avslå søknaden, men den har anledning til å nedlegge bygge- og deleforbud og dermed avslå søknaden. I så fall har kommunen to år på seg til å fatte nytt reguleringsvedtak.

Hvis det ikke er nedlagt bygge- og deleforbud, og søknaden er i full overensstemmelse med reguleringsplanen og kravene ellers i plan- og bygningsloven, forskrifter og vedtekter til loven, har kommunen ikke adgang til å avslå søknaden.

Henrik Rød (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg i og for seg tolker positivt.

Slik som jeg forstår det, skulle disse tingene ligge på plass i Rygge kommune, slik at man kan starte bygging i henhold til regelverket. Og da blir oppfølgingsspørsmålet: Hva vil statsråden gjøre i denne konkrete saken, slik at utbygger kan få godkjent sin byggesøknad?

Statsråd Erna Solberg: Plan- og bygningsloven gir rekkefølgen for hvordan man skal få overprøvd et vedtak gjort av kommunen hvis man mener at det er ugyldig. Det første vil være å klage på saken til fylkesmannen. Hvis man ikke får medhold hos fylkesmannen, kan man eventuelt ta saken opp i forhold til departementet med spørsmål knyttet til om lovtolkningen er riktig eller ikke. I utgangspunktet er det ikke sikkert statsråden kan gå inn og overprøve kommunale vedtak, men det er en klageadgang i plan- og bygningsloven, hvor første instans – og altså hovedinstansen – for å klage er fylkesmannen.

Henrik Rød (FrP): Det kan tyde på at det i slike saker kanskje kan være et informasjonsproblem i kommunene, at kommunen faktisk ikke vet hvordan man skal praktisere dette regelverket. Så da blir spørsmålet til statsråden: Er man villig til å øke informasjonen til kommunene om hvordan dette regelverket faktisk skal praktiseres, slik at man slipper disse problemene med at private utbyggere blir nektet å bygge på sin egen eiendom uten at det foreligger saklig grunn for dette?

Statsråd Erna Solberg: Hvis det viser seg at det er et gjentakende problem at det er mangel på informasjon om hvordan disse reglene skal fortolkes, er det klart at vi vil se på hvilken informasjon som i dag gis. Men det er også slik at vi på disse områdene har under arbeid en ny del på reguleringsplansiden – vi har et lovutvalg under Miljøverndepartementet, Planlovutvalget, som utarbeider endringer i loven. Jeg ser det ikke som nødvendig at vi setter i gang et stort informasjonsarbeid før vi eventuelt får iverksatt nye deler av dette lovverket. Men vi kan sørge

for at vi i informasjonsarbeidet med det nye regelverket som vil komme i løpet av noen år, også tar med alt det erfaringsmaterialet vi har om feilbehandlinger i kommunene, slik at vi kan ha en base hvor man ser hvordan dette faktisk skal tolkes.

S p ø r s m å l 2 1

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren, vil verta svara på av miljøvernministeren på vegner av forsvarsministeren.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg har ønsket å stille forsvarsministeren følgende spørsmål, som altså vil bli besvart av miljøvernministeren:

«NSB har sagt opp avtalen med Forsvarsdepartementet som gir militært personell rabatt på togreiser. I verste fall faller ordningen bort.

Hva vil statsråden gjøre for at militært personell fortsatt kan komme seg hjem og tilbake til sitt hjemsted på en rimelig økonomisk måte, sett i forhold til den økonomi den norske soldat har mens hun/han avtjener sin verneplikt?»

Statsråd Børge Brende: Det er riktig at NSB har sagt opp rabattavtalen med Forsvarsdepartementet med virkning fra 1. januar 2003. Departementet starter forhandlinger med NSB om en ny rabattavtale i slutten av denne måneden. Målsettingen er å ha en ny avtale klar i rimelig tid før gjeldende avtale utløper i slutten av dette året.

Billige kollektive transportmuligheter har alltid vært et godt tilbud som soldatene har satt stor pris på. Det er også mye som tyder på at bedre rabattavtaler og økt bruk av offentlig kommunikasjon har medført nedgang i antall trafikkdrepte og trafikkskadde soldater. Forsvarsdepartementet er derfor innstilt på å forhandle frem en best mulig rabattavtale for de vernepliktige, og jeg har tiltro til at også NSB vil ta sin del av ansvaret for å sikre en fortsatt gunstig rabattavtale.

Forsvarsdepartementet står foran en forhandlingssituasjon, og jeg ber derfor om forståelse for at jeg ikke kan gå nærmere inn på detaljer i denne saken på det nåværende tidspunkt.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker for svaret, som jeg i sin enkelhet tolker som positivt.

Grunnen til at jeg tok opp dette spørsmålet, var ønsket om å løfte soldatenes kår opp på stortingsnivå, da soldatenes ve og vel betyr mye for Fremskrittspartiet og undertegnede. Med en daglønn på drøyt 100 kr vil kostnadene for soldatene ved å komme seg hjem på perm og tilbake til tjenestestedet være av den største betydning. Dette handler selvfølgelig om sikkerhet for soldatene, men også – og ikke minst – om trivsel og livskvalitet. Det å komme seg hjem regelmessig er av den største betydning for den enkelte soldat, men jeg tror også dette vil avspeile seg i hvordan den militære tjenesten blir utført. Når man vet at soldaten i dag f.eks. må betale kr 118,50

på en reise tur-retur Oslo-Bergen med rabatt kontra hele 1 186 kr uten en avtale mellom NSB og Forsvarsdepartementet, sier det seg selv at uten en avtale blir hjemreise ikke mulig så mange ganger i løpet av tjenestetiden.

Statsråd Børge Brende: Jeg er helt enig med representanten Bredvold i at gode kår for dem som velger å avtjene, og som avtjener, verneplikten sin i Norge, er viktig. Derfor har da også Forsvarsdepartementet gått inn i disse forhandlingene med NSB etter at de sa opp avtalen, med sikte på å få til en god avtale for soldatene også i fortsettelsen. Det må være sånn at de som faktisk velger å gjøre en innsats for forsvaret av landet vårt, for å bidra til vernepliktsforsvaret, også må ha rammevilkår som er rimelige. Det å ha en grei ordning i forhold til rabatt på NSB synes jeg er ett element i dette.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden nok en gang for svaret, som underbygger viktigheten av at soldatene har rimelige måter å komme seg hjem og tilbake til tjenestestedet på.

Avtalen går ut 1. oktober, med tre måneders oppsigelse, dvs. 1. januar 2003. En avtale mellom Forsvarsdepartementet og NSB må derfor snarest – og det har vi for så vidt fått svar på – undertegnes, da usikkerheten med hensyn til hva som vil skje med de rabatter som er i dag, også vil avspeile seg i soldatenes hverdag. Den gamle avtalen, dvs. den gjeldende, er fra 1992, og jeg håper den nye blir tilnærmet lik den som er i dag, dvs. med store rabatter for militærpersonell som avtjener førstegangstjeneste.

Statsråd Børge Brende: Som jeg også sa i mitt første svar, jobber Forsvarsdepartementet med å forhandle frem en best mulig rabattavtale for de vernepliktige. Jeg har også tiltro til at NSB vil bidra i forhold til dette.

S p ø r s m å l 2 2

Fra representanten Sylvia Brustad til miljøvernministeren:

«Jeg viser til svar på skriftlig spørsmål nr. 4 for 2002-2003 fra representanten Klungland om sjøboder i Kristiansand. Statsråden sier i dette svaret at han «ikke har grunnlag for å gå nærmere inn i denne saken», idet statsråden «forutsetter at kommunen og fylkesmannen håndterer den videre». Fram til nå er det vist en passiv holdning fra disse. Statsråden har det overordnede ansvaret for at lovens intensjon blir fulgt opp.

Fraskriver statsråden seg dette overordnede ansvaret?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt tilbake.

S p ø r s m å l 2 3

Rolf Terje Klungland (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Jeg viser til oppslag i Høvågavisa 16. oktober d.å. Der fremkommer det at campingvogner fastmonteres

som hytter. Den siste tiden er det vist til gjentatte omgåelser av lovgivningen når det gjelder strandsonen. Miljøvernministeren prater mye om vern av strandsonen, men har til nå valgt å ikke gripe inn i forhold til kommuner som bryter loven.

Vil statsråden fortsette denne passive holdningen når vi ser den utbredelsen ulovlige «hytter» langs kysten har?»

Statsråd Børge Brende: Beskyldninger om min passivitet i strandsoneforvaltningen faller på sin egen urimeelighet, og jeg kan ikke se at representanten Klungland har dekning for sine påstander i dette spørretimespørsmålet, uten at jeg går nærmere inn på akkurat det punktet.

Det er bred enighet i Stortinget om at vi skal ha en streng praktisering for bygging i 100-metersbeltet langs sjøen, noe jeg har ansvaret for å følge opp. Behovet for en streng praksis ble påpekt i mitt brev av 8. mars i år til kystkommunene, fylkesmennene og fylkeskommunene. Her understreket jeg kommunenes ansvar for å forvalte strandområdene i tråd med nasjonale interesser og bad fylkesmenn og fylkeskommuner om å sørge for at de nasjonale retningslinjene følges.

Jeg merker meg med interesse at representanten Klungland i et oppslag i Agderposten viser nettopp til dette brevet, samtidig som han i spørsmålet hevder at Miljøverndepartementet opptrer passivt.

Jeg kan også nevne at Direktoratet for naturforvaltning de siste par årene har gjort en ekstra innsats for bedre veiledning og informasjon om strandsonen. Blant annet er det utgitt en egen håndbok om juss i strandsonen som gir kommunene god hjelp i arbeidet med disse sakene.

Det er kommunen som etter plan- og bygningsloven har ansvaret for arealplanlegging og behandling av enkeltsaker, også i strandsonen. Fylkesmannen skal medvirke i dette arbeidet og skal passe på at nasjonale interesser blir ivaretatt – skal rett og slett slå ned på det som ikke er i tråd med de nasjonale føringene.

Det er også kommunens ansvar å håndheve plan- og bygningsloven, og det er kommunen som må vurdere spørsmålet om omgåelse av reglene og eventuelle reaksjoner i forhold til ulovlige tiltak. Dersom en kommune ikke ivaretar nasjonale hensyn i strandsonen, kan fylkesmannen gripe inn.

Jeg synes den nevnte saken om campingvogner illustrerer at reguleringsplanarbeid ikke bør skje fra Stortingets talerstol, men i kommunene som kjenner de lokale forholdene. Mitt ansvar er å sørge for at den nasjonale politikken blir fulgt, mens den konkrete oppfølgingen må skje i kommunene og av fylkesmennene.

Rolf Terje Klungland (A): Jeg takker for svaret, og jeg synes faktisk at det er fine ord statsråden kommer med i forhold til strandsoneproblematikken. Men problemet må jo også statsråden se. Da vi behandlet friluftsmeldingen her i huset, sa statsråden at han skulle følge nøye med i hva som skjedde i strandsonen. Ved et tilfelle i Vestfold i sommer bygde man næringsvirksomhet og lei-

de ut hytter som næring for å få lov til å bygge i strandsonen. Så har vi vist til sjøbuproblematikken i Kristiansand, og nå altså campinghytter i Lillesand. Selv om en har tillit til at kommuner og fylkesmenn skal gjøre jobben, viser det seg altså at de ikke gjør det. Statsråden har det overordnede ansvaret for at loven blir fulgt opp, og da hadde jeg regnet med at han hadde vært mer aktiv i forhold til at departementet faktisk grep inn overfor fylkesmennene.

Statsråd Børge Brende: Jeg har full tillit til at våre fylkesmenn griper inn i saker av nasjonal karakter og nasjonal interesse rundt omkring i fylkene, hvis det er snakk om forhold som er i strid med lov og vedtak. I Ny Hellesund i Søgne kommune, som representanten Klungland kjenner til, sa jeg nei til nye hyttetomter i sommer på grunn av at det var i strid med den nasjonale 100-meterslovgivningen. Jeg hadde også en tilsvarende sak i Østfold, som havnet på mitt bord fordi det var en innsigelse, og hvor jeg stoppet en del tomter fordi det var i strid med de rikspolitiske retningslinjene. Men det er mye som skjer rundt omkring i våre kommuner, og vi kan ikke la Stortinget utvikle seg til et plan- og bygningsråd hvor vi diskuterer enkeltsaker. Når det er nasjonale interesser ute og går, har imidlertid fylkesmennene et påbud om å bringe disse sakene inn for sentrale myndigheter, slik at vi kan ta stilling til det. I den aktuelle saken som det vises til her, er det noen campingvogner som står på en campingplass, som ikke fylkesmannen og ikke kommunen har reagert på.

Rolf Terje Klungland (A): Problemet her er jo at det ikke blir regulert som hyttetomter. Det kan godt være at statsråden har sagt nei til hyttetomter, men det blir altså regulert som fiskebuer, sjøbuer, campingvogner og næringsområder, og det er jo nettopp det som viser at det er en uthuling av loven. Vi viser nå til enkeltteksempler, men vi viser til mange enkeltteksempler etter hverandre. Da hadde jeg håpet at miljøvernministeren hadde innsett at det nettopp ikke er enkelttilfeller, men at det er en omgåelse av loven som foregår ute i kommunene, og at han hadde tatt ansvaret – det overordnede ansvaret han har – for at loven skal bli fulgt opp. Det forventer jeg faktisk at miljøvernministeren vil gjøre.

Statsråd Børge Brende: På det punktet skal jeg overhodet ikke skuffe representanten Klungland. Det var også derfor jeg sendte ut et brev 8. mars i år der jeg presiserte at utgangspunktet er at det ikke skal bygges i 100-metersbeltet i strandsonen. Det kan gis dispensasjon, og det kan gjøres også gjennom reguleringsendringer, men da kan staten gripe inn hvis det er nasjonale interesser ute og går.

Når det gjelder sjøbuene i Flekkerøy utenfor Kristiansand, er det understreket at hvis sjøbuene tas i bruk til andre formål enn de er regulert til, er det i strid med loven. Men jeg kan ikke springe rundt som sjøbupoliti og sjekke om folk bor i et naust som er regulert til fiskeriformål. Dette må fylkesmennene og kommunene passe på.

Når det gjelder dette spørsmålet, er det snakk om en campingvogn som representanten Klungland mener at man har tatt av hjulene på, og derfor er den å anse som en hytte. Da sier man lokalt: Tar man vogna mi, flytter jeg til Sverige. Med slike utspill har Arbeiderpartiet utspilt sin rolle overfor menigmann. Dette sier leder og hovedtillitsvalgt i Kommuneforbundet i Lillesand, som mener at jeg ikke skal blande meg inn i det. Men jeg har full tiltro til at fylkesmannen i Aust-Agder vil gripe inn hvis disse campingvognene er i ferd med å utvikle seg til permanente hytter.

Presidenten: Vi går nå tilbake til spørsmåla 12 og 13, frå høvesvis representantane Harald T. Nesvik og Siri Hall Arnøy til arbeids- og administrasjonsministeren.

S p ø r s m å l 1 2

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil få lov til å stille et spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS), NOPEF og Nordsjødykker Alliansen har alle trukket seg ut av samarbeidet med den regjeringsoppnevnte granskingskommisjonen grunnet manglende tillit til kommisjonen.

Hva har statsråden foretatt seg i denne saken etter at dette er blitt gjort kjent?»

Statsråd Victor D. Norman: I samsvar med Stortingets ønske ble det i mars 2001 nedsatt en uavhengig granskingskommisjon for å vurdere alle forhold knyttet til dykkingen i forbindelse med oljevirkosomheten i Nordsjøen i pionertiden.

Jeg vil gjerne understreke betydningen av at kommisjonen skal og må være uavhengig. I mandatet står det at kommisjonen bl.a. må vurdere om noen kan klandres for eventuelle skader som følge av dykkingen, og om det foreligger et rettslig ansvarsgrunnlag for myndighetene eller andre aktører.

Uavhengigheten i forhold til dette mandatet er nødvendig og grunnleggende, men selvfølgelig ikke uproblematisk å forholde seg til. Uavhengigheten innebærer at departementet i enda større grad enn det som er vanlig, må holde seg unna innblanding i kommisjonens arbeid.

Det ble lagt til grunn at kommisjonen skulle sikre god dialog med alle berørte parter, herunder representanter for dykkerne. I mandatet til kommisjonen fremgår det at det legges opp til at det opprettes et kontaktforum bestående av arbeidslivets parter.

OFS og NOPEF var blant de organisasjoner som ble invitert til å delta i dette forumet, som var ment å fungere som en faglig ekspertgruppe til hjelp for kommisjonen. Jeg registrerer med beklagelse at disse organisasjonene fant grunn til å trekke seg fra samarbeidet, og dette har jeg meddelt OFS i brev av 16. mai 2002.

På bakgrunn av Stortingets vedtak 11. juni 2001 er Nordsjødykker Alliansen gitt observatørstatus i kommisjonen. Jeg registrerer at alliansen har trukket seg fra dette samarbeidet i brev av 1. oktober i år til granskings-

kommisjonen, og jeg beklager at Nordsjødykker Alliansen ikke ser seg tjent med å benytte sin observatørrolle.

Det departementet har tillatt seg overfor kommisjonen, er å understreke betydningen av nå å få ferdigstilt arbeidet. Derfor bad vi før sommeren om en delrapport som ble fremlagt i slutten av august. Vi har også understreket overfor kommisjonen at endelig rapport må fremlegges innen årets utgang.

Jeg tror det nå er viktig for alle parter at granskingskommisjonen i løpet av den korte tiden som gjenstår, får slutført sitt granskingsarbeid. Men for å oppsummere mitt svar på spørsmålet: Det at granskingskommisjonen er regjeringsoppnevnt, betyr ikke at den er Regjeringens redskap – tvert imot i dette tilfellet. Jeg vil derfor ikke gripe inn i eller mot kommisjonens arbeid underveis.

Harald T. Nesvik (FrP): Det som er fakta i denne saken, er at et stadig tilbakevendende tema i denne salen nettopp er det som går på granskingskommisjonen og dens arbeid. Jeg har også lest den foreløpige rapporten som er kommet fra kommisjonen, og det er sikkert brukbart hvis man er interessert i å vite hva slags type dykking som har vært foretatt i Nordsjøen, men det er i hvert fall ikke i tråd med det Stortinget har bedt om når det gjelder granskingskommisjonen. Så jeg får virkelig håpe at det kommer noe ut av det når man da skal komme med sin endelige rapport innen utgangen av året.

Det som er problemet, er at nå har ekspertisen, de personene som har vært med på dette oljeeventyret – eller jeg holdt på å si oljeuhytret – trukket seg. Hvem er det som nå skal hjelpe kommisjonen med ekspertuttalelsene og med å vurdere det innsamlede materialet? Ser ikke statsråden at det her kommer til å bli et kjempeproblem fordi man ikke har den kompetansen internt i kommisjonen?

Statsråd Victor D. Norman: Jeg kan dessverre bare gjenta det jeg sa. Og for å gjøre problemstillingen enda klarere: I mandatet for kommisjonen ligger at kommisjonen skal vurdere spørsmål som bl.a. kan berøre mitt eget departement. Hvis jeg på noen som helst måte grep inn i kommisjonens arbeid, ville jeg gjøre den delen av jobben umulig for kommisjonen. Så uansett hva jeg måtte mene eller ikke mene om kommisjonens arbeid – og jeg mener for øvrig at kommisjonen er veldig kompetent sammenlagt – ville det være galt av hensyn til mandatet og granskingen hvis jeg blandet meg inn i det kommisjonen jobbet med. Det er uavhengighet av hensyn til integriteten bl.a. i forhold til granskingen av mitt eget departement som gjør at jeg må ha armlengdes avstand til kommisjonen.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg skjønner godt statsrådens problem, og det er jo også en av grunnene til at jeg har stilt spørsmål underveis: Hvorfor har det tatt så lang tid før man fikk en prosess i forhold til det Stortinget bad om? Hvorfor måtte man underveis i prosessen gå inn og endre det som gikk på mandatet til granskingskommisjonen, nettopp at man skulle granske alle forhold og over et

videre tidsrom? Hvorfor måtte Stortinget gå inn og si at man skulle utvide kommisjonen ytterligere med dykkerfaglig kompetanse? – Det er nettopp derfor man har stilt en del spørsmål.

Jeg tror også det er i departementets interesse at det resultatet som kommer ut av arbeidet, er i tråd med de faktiske forhold. Da trenger man faktisk en ekspertise til å vurdere den innhentede informasjonen, og det er jo det man har mistet ved dette.

Avslutningsvis håper jeg – i og med at det er Stortinget som har tatt initiativ til denne kommisjonen – at statsråden kan bekrefte at Stortinget vil få seg forelagt en bred gjennomgang av denne saken og tilgang til alle dokumenter som vil være formålstjenlige for å vurdere det som er kommet fram.

Statsråd Victor D. Norman: Det er klart at vi kommer til å gjøre alt vi kan for å oppfylle ikke bare Stortingets anmodning, men Stortingets intensjon med denne granskningen. Det er klart at denne granskningen skal ha som formål å avdekke de faktiske forhold, og det er klart at resultatene av kommisjonens arbeid vil bli fremlagt for Stortinget på en dertil egnet måte.

S p ø r s m å l 1 3

Siri Hall Arnøy (SV): Jeg har følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«I et brev til kontroll- og konstitusjonskomiteen om granskingskommisjonen for undersøkelse av pionerdykkernes forhold skriver Nordsjødykker Alliansen: «Ytterst få dykkere har fått sine forklaringer lest opp eller forelagt seg til gjennomlesning. Dykkernes forklaringer/bevis er ikke kontrollerbare og derved ikke kvalitetssikret.»

Hvis dette medfører riktighet, hva vil statsråden gjøre?»

Statsråd Victor D. Norman: Som jeg nevnte i svaret til representanten Nesvik, la Stortinget vekt på at det ble foretatt en uavhengig gransking av dykkingen i pionertiden, og at kommisjonen ble oppfattet som uavhengig av parter og interesser som er involvert. Og som jeg også nettopp sa til representanten Nesvik: Som ansvarlig departement for sikkerhet i petroleumsvirksomheten vil også Arbeids- og administrasjonsdepartementet kunne være en part som skal granskes. Av hensyn til eventuelle habilitetsproblemer verken kan eller vil jeg instruere granskingskommisjonen. Dette gjelder både med hensyn til granskingskommisjonens arbeidsform og arbeidsmetode, hva som bør granskes, hvem som bør innkalles til møter, osv. Men jeg forutsetter selvfølgelig at kommisjonen følger de regler som gjelder for granskingskommisjoner.

Jeg vil nok en gang poengtere at granskingskommisjonen nå er i sluttfasen av sitt arbeid. Rapporten skal avleveres senest 31. desember i år, og det er av stor be-

tydning at granskingskommisjonen nå får slutført arbeidet. Det tror jeg alle parter vil være tjent med.

Siri Hall Arnøy (SV): Jeg takker for svaret.

Jeg er for så vidt enig i synspunktet at alle vil være tjent med at arbeidet nå slutføres. Likevel mener jeg det er en prinsipiell forskjell mellom det å blande seg inn i kommisjonens arbeid og dermed prøve å påvirke kommisjonens resultater, og det å søke å sikre at kommisjonens arbeidsmetoder er slik at resultatet blir best mulig. Jeg kunne tenke meg å spørre statsråden helt konkret om den påstanden som jeg har referert i spørsmålet mitt, at det er sånn at ikke alle dykkerne som har forklart seg for kommisjonen, har fått sin forklaring lest opp og underskrevet denne. Vet statsråden om det stemmer eller ikke?

Victor D. Norman: Det vet jeg ikke med sikkerhet. Men en av grunnene til at jeg nå er opptatt av at kommisjonens arbeid skal bli slutført, er at vi skal få både rapporten og underlagsmaterialet for granskingskommisjonens arbeid tilgjengelig, slik at vi i full offentlighet og i full klarhet både kan få belyst hva som skjedde i Nordsjøen i pionertiden – det er det viktige – og kan få frem i hvilken grad alle parter faktisk har fått mulighet til å uttale seg.

Siri Hall Arnøy (SV): Jeg konstaterer at statsråden åpenbart ikke finner denne beskyldningen så alvorlig at dette er noe statsråden må sjekke opp. Dersom statsråden mener at det å sjekke om denne påstanden er riktig, ville true granskingskommisjonens integritet, kan jeg jo bare ta det til etterretning. Men jeg vil gjerne avslutningsvis spørre statsråden om han ser at dersom granskingskommisjonens resultater skulle bli omstridt, vil det være et problem dersom det ikke er mulig for andre, historikere o.l., å gå inn i grunnlagsmaterialet på et senere tidspunkt.

Statsråd Victor D. Norman: Det var vel statsminister Bratteli som sa at det ikke var tjenlig å ta stilling til hypotetiske spørsmål. Jeg tror vi nå er tjent med å se hva som kommer ut av granskingskommisjonens arbeid, i ro og fred studere konklusjonene og i den grad konklusjonene er omstridt, få det søkelyset på saken som følger av at de er omstridt. Jeg tror det søkelyset i seg selv kan være viktig. Hvis det da i den forbindelse skulle dukke opp spørsmål om hvorvidt det finnes underlagsmateriale som enkelte mener ikke er fremlagt for offentligheten, må vi ta stilling til det spørsmålet når og hvis det dukker opp.

Presidenten: Då er dagens spørjetime over.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre referat.